Ἀριθ. 394 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Η

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Ἀγχεσμοῦ | 17 Ἰουλίου 1883

ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ
«Θ ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ»

Ἀποσπάσματα ἐξ ἀνεκδότου μεταφράσεως.

—

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 431.

Πρᾶξις τετάρτη. Σκηνὴ πρώτη.

Δικαστήριον ἐν Βενετίᾳ.

(Εἰσέρχονται ὁ ΔΟΓΗΣ, ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΑΙ, ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΒΑΣΑΝΙΟΣ, ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ, ΣΑΛΕΡΙΟΣ κλ.).

ΔΟΓΗΣ

Εἶν' ὁ Ἀντώνιος παρών;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Παρών, 'ς τοὺς ὁρισμούς σου.

ΔΟΓΗΣ

Μὲ κακοφαίνεται, ἀλλὰ ἔχεις ἐδῶ νὰ κάμῃς
μὲ πέτρινον ἀντίδικον, μὲ ἕνα κατεργάρην
ἀπάνθρωπον, ποὺ ἔλεος τί θὰ εἰπῇ δὲν ξεύρει,
καὶ οὔτε δράμι μέσα του δὲν ἔχει εὐσπλαγχνίαν . . .
Ἂς πάγῃ ἕνας ἀπὸ σᾶς νὰ φέρῃ τὸν Ἑβραῖον.

ΣΑΛΕΡΙΟΣ

Ἐδῶ ἀπ' ἔξω στέκεται Ἰδού, αὐθέντα, ἦλθε.

(Εἰσέρχεται ὁ ΣΑΥΛΩΚ).

ΔΟΓΗΣ

Κάμετε τόπον νὰ σταθῇ ἐδῶ, ἐνώπιόν μας.—
Ὁ κόσμος λέγει, Σαύλωκ, κ' ἐγὼ φρονῶ ἐπίσης,
ὅτι σκοπεύεις τὸν κακὸν νὰ κάμνῃς ὡς τὸ τέλος,
καὶ ὅτ' ἡ καλοσύνη σου θὰ μᾶς ἐξιππάσῃ τότε
πλειότερον κι' ἀπ' τὴν πλαστὴν αὐτὴν σκληρότητά σου·
ἀπ' ἐκεῖ δὲ ὁποῦ ζητεῖς τὸ πρόστιμόν σου, ἤγουν
μιὰν λίτραν ἀπ' τοῦ δυστυχοῦς χρεώστου σου τὸ κρέας,
οὐ ὄχι μόνον θὰ δεχθῇς τὸ πρόστιμον νὰ χάσῃς,
ἀλλ' ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν σου κι' ἀπὸ φιλανθρωπίαν
τὸ ἥμισυ τοῦ χρέους του θὰ τοῦ παραχωρήσῃς . . .
Ἐπιεικῆ ἀπόκρισιν, προσμένομεν, Ἑβραῖε.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἐγὼ σ' ἐπληροφόρησα, αὐθέντα, τί σκοπεύω.
Εἰς τ' ἁγιά μας Σάββατα ὡρκίσθηκα νὰ λάβω
τὸ πρόστιμον κι' ἀντίποινον κατὰ τ' ὁμόλογόν του.
Ἂν θέλετ' ἀρνηθῆτε μου, ἀλλὰ συλλογισθῆτε
τὰ δίκαια τοῦ κράτους σας καὶ τὰ προνόμιά σας!
Θὰ μ' ἐρωτήσῃς, διατί προκρίνω νὰ τοῦ πάρω
μιὰν λίτραν βρωμοκρέας του παρὰ τὰ χρήματά μου;
Δὲν χρεωστῶ ν' ἀποκριθῶ, πλὴν λέγω: Ἔτσι θέλω.
Σοῦ ἀπεκρίθηκα; — Καὶ πῶς! Ὑπόθεσε πῶς ἔχω
'ς τὸ σπίτι ἕνα ποντικόν, καὶ μ' ἔρχεται νὰ δώσω
δέκα χιλιάδαις μετρητὰ νὰ μοῦ τὸν ξεπαστρεύσουν.
Δὲν εἶν' ἀπόκρισις αὐτό; — Ἑνὸς δὲν τοῦ ἀρέσει
νὰ βλέπῃ χοίρου κεφαλὴν βρασμένην νὰ τοῦχάσκῃ,
ὁ ἄλλος εἶν' ἔξω φρενῶν ὁπόταν βλέπῃ γάτον,
ὁ ἄλλος ἐρεθίζεται τὴν κάϊδαν ἅμ' ἀκούσῃ
καὶ νὰ κρατήσῃ δὲν μπορεῖ τὸ οὖρος του. Διότι
'ς τὸν ἄνθρωπον ἡ αἴσθησις, κυρία τῶν παθῶν του,
τὰ ἄγει καὶ τὰ κυβερνᾷ κατὰ τὴν ὄρεξίν της.
Λοιπόν, σοῦ ἀποκρίνομαι: Καθὼς δὲν εἶναι τρόπος
νὰ δώσῃς λόγον βάσιμον, πῶς ἕνας δὲν ἀρέσει
νὰ βλέπῃ χοίρου κεφαλὴν, ὁ ἄλλος ἕνα γάτον
ἀπείρακτον καὶ χρήσιμον, κι' ὁ τρίτος τὴν τσαμποῦναν,
ἀλλ' ὁποκύπτουν 'ς τ' ἄτοπον κ' οἱ τρεῖς χωρὶς νὰ θέλουν,
καὶ γίνοντ' ἐνοχλητικοὶ διότι ἐνοχλοῦνται,
ἔτσι κ' ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ ἐπίσης, οὔτε θέλω
νὰ δώσω λόγον (παρεκτὸς τὴν ἀντιπάθειάν μου,
τὸ ριζωμένον πάθος μου κατὰ τοῦ Ἀντωνίου),
πῶς κάμνω μὲ ζημίαν μου αὐτὴν ἐδῶ τὴν κρίσιν.
Νὰ,—ἔλαβες ἀπόκρισιν;

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἀπόκρισις δὲν εἶναι,
ὦ ἄνθρωπε ἀναίσθητε, νὰ δικαιολογῆσαι
διὰ τὴν ἀσπλαγχνίαν σου.

ΣΑΥΛΩΚ

Ὑπόχρεως δὲν εἶμαι
νὰ σοῦ φανῶ εὐχάριστος μὲ τὴν ἀπόκρισίν μου.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Μήπως κανεὶς ὅ,τι μισεῖ νὰ τὸ σκοτόνῃ πρέπει;

ΣΑΥΛΩΚ

Ὅ,τι κανεὶς δὲν τὸ μισεῖ, μὴ θέλει τὸ κακόν του;

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἂν μιὰν φορὰν σ' ἐπείραξαν δὲν εἶναι λόγος μίσους.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἐσὺ τὸ φίδι δυὸ φοραῖς τ' ἀφίνεις νὰ δαγκάσῃ;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Φίλε καλὲ, μὴ τὸ ξεχνᾷς: λογομαχεῖς μ' Ἑβραῖον.
Εἰς τὸ περιθαλάσσιον καλλίτερα καταίβα
καὶ πρόσταζε τὰ κύματα νὰ χαμηλώσουν λίγον,—
ἢ πήγαινε καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν λύκον λόγον,
πῶς ἔκαμε τ' ἀρνάκι της νὰ κλαῖ' ἡ προβατίνα, —
ἢ 'πὲ τὰ πεῦκα τοῦ βουνοῦ, τὰ ὑψηλὰ κλαδιά των
νὰ τὰ κρατοῦν ἀκίνητα καὶ ἦχον νὰ μὴ κάμνουν
ἐνῷ ἀνεμοφύσημα οὐράνιον τὰ σείῃ.
Καλλίτερα προσπάθησε νὰ κάμῃς ὅ,τι ἄλλο,
ὅσον κι' ἂν ἦναι δύσκολον, παρὰ νὰ μαλακώσῃς
αὐτά. . . ποῦ τί σκληρότερον 'ς τὸν κόσμον νὰ ὑπάρχῃ;
νὰ μαλακώσῃς τὰ σκληρὰ Ἑβραϊκά του σπλάγχνα.
Παῦσε λοιπὸν παρακαλῶ προτάσεις νὰ τοῦ κάμνῃς
καὶ ἄλλα μέσα μὴ ζητῇς πρὸς χάριν μου, ἀλλ' ἄφες
χωρὶς νὰ χάνεται καιρὸς εἰς τ' ἄδικα, νὰ γείνῃ
ἐμὲ ἡ καταδίκη μου κι' αὐτοῦ τὸ θέλημά του.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Διὰ ταῖς τρεῖς χιλιάδαις σου ἰδοὺ διπλᾶ σοῦ δίδω.

ΣΑΥΛΩΚ

Κάθε δουκάτον ἀπ' αὐταῖς ταῖς ἕξι χιλιάδαις
εἰς ἓξ κομμάτια νὰ κοπῇ,—δουκάτον καὶ κομμάτι,—
καὶ πάλιν δὲν τὰ δέχομαι. Τ' ὁμόλογόν μου θέλω !

ΔΟΓΗΣ

Κ' ἐλπίζεις ναύρῃς ἔλεος ἀφοῦ ἐσὺ δὲν κάμνεις ;

ΣΑΥΛΩΚ

Καὶ μήπως ἄδικον ζητῶ διὰ νὰ ἔχω φόβον ;
Σεῖς ἐδωπέρα ἔχετε ἀγορασμένους σκλάβους
καὶ-ὅπως τὰ γαϊδούρια σας, τοὺς σκύλους, τὰ μουλάρια,-
τοὺς βάζετε εἰς δουλικὰ καὶ ξεπεσμένα ἔργα,
διότι εἶν' ἀγοραστοί. Ἂν 'πῶ : «Χαρίσετέ τους
ἐλευθερίαν, δότε τους ταῖς κόραις σας νὰ πάρουν»
ἂς μὴν ἰδρόνουν οἱ πτωχοὶ νὰ σᾶς σηκόνουν βάρη»
ἂς ἔχουν στρῶματ' ἁπαλὰ ὡσὰν τὰ ἰδικά σας
κι' ἂς γεύεται τὸ στόμα των τὰ ἴδια φαγητά σας»
σεῖς θὰ μοῦ 'πῆτε : «Εἶν' αὐτοὶ οἱ σκλάβοι ἰδικοί μας».
Μὴ ἄλλο τί λέγω κ' ἐγώ ; Ἡ μιά του λίτρα κρέας
εἶν ἰδική μου ἀκριβὰ τὴν ἔχω πληρωμένην·
μ' ἀνήκει καὶ τὴν ἀπαιτῶ. Ἐὰν μοῦ τὴν ἀρνηθῆ,
ἀνάθεμα τοὺς νόμους σας ! Ἰσχὺν 'ς τὴν Βενετίαν
θεσμὸς δὲν ἔχει 'ς τὸ ἑξῆς ! Ζητῶ δικαιοσύνην·
'πῆτε, θὰ μοῦ τὴν δώσετε ;

ΔΟΓΗΣ

Τὴν δίκην θ' ἀναβάλω,
ἐκτὸς ἂν ἔλθῃ σήμερον, κατὰ τὴν πρόσκλησίν μου,
ἕνας νομοδιδάσκαλος τῆς Πάδουας μεγάλος
νὰ κρίνῃ τὴν ὑπόθεσιν.

ΣΑΛΕΡΙΟΣ

Ἐδῶ ἀπ' ἔξω εἶναι
ἕνας ἀπὸ τὴν Πάδουαν, αὐθέντα. Μόλις ἦλθε
μὲ γράμμ' ἀπ' τὸν Βελάριον.

ΔΟΓΗΣ

Τὸ γράμμα φέρετέ μου !
Νἄλθῃ ὁ ἄνθρωπος ἐδῶ.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Θάρρος, Ἀντώνιέ μου !
Μὴ, ἄνθρωπ', ἀπελπίζεσαι ἀκόμη ! Ὁ Ἑβραῖος
κρέας μου, αἷμα, κόκκαλα, τὰ πάντα θὰ μοῦ πάρῃ
πρὶν χάσῃς ἐξ αἰτίας μου μίαν ῥανίδα αἷμα.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Τὸ ψωραλέον πρόβατον ἐγώμαι τοῦ ποιμνίου
καὶ διὰ σφάξιμον ἐγώ, Βασάνιέ μου, εἶμαι.
Ὁ ἀσθενέστερος καρπὸς 'ς τὴν γῆν θὰ πρωτοπέσῃ,
κι' ἂς πέσω ! Ἂν ἐπιθυμῇς νὰ μὲ ὑποχρεώσῃς,
ζῆσε καὶ γράψε μου ἐσὺ τὸ ἐπιτύμβιόν μου.

(Εἰσέρχεται ἡ ΝΕΡΙΣΣΑ μετημφιεσμένη ὡς γραμματεὺς δικαστοῦ).

ΔΟΓΗΣ

Σὺ εἶσαι ποῦ μοῦ ἔφερες τοῦ Βελαρίου γράμμα ;

ΝΕΡΙΣΣΑ

Ἐγώ, αὐθέντα μου. Ἰδού, μὲ τοὺς προσκυνισμούς του.

(Προτείνει τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν ΔΟΓΗΝ, ὅστις ἀναγινώσκει κατ' ἰδίαν).

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἑβραῖε, τὸ μαχαῖρι σου τί τ' ἀκονίζεις τόσον;

ΣΑΥΛΩΚ

Νὰ κόψω τὸ ἀντίποινον ἀπὸ τὸν χρεωκόπον

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Σ' τὴν ποταπήν σου τὴν ψυχὴν κι' ὄχι 'ς τὸ πόδημά σου
ἀκόνισες τὴν κόψιν του, ἀσπλαγχνε σὺ Ἑβραῖε !
Πλὴν δὲν ὑπάρχει μέταλλον 'ς τὸν κόσμον ὅλον,— ὄχι,
οὔτ' ὡς κι' αὐτὸς ὁ πέλεκυς ἀκόμη τοῦ δημίου
δὲν ἔχει οὔτε τῆς μισῆς κακίας σου τὴν κόψιν !
Τὰ παρακάλια δὲν μποροῦν νὰ σὲ διαπεράσουν ;

ΣΑΥΛΩΚ

Ὅσα κι' ἂν 'πῇς δὲν ὠφελοῦν.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Ὁ Ἅδης νὰ σὲ φάγῃ,
σκύλε θεοκατάρατε, καὶ ἡ Δικαιοσύνη
ἂς τόχῃ αἶσχος της ἂν ζῇς ! Τὴν πίστιν μου κλονίζεις
καὶ κινδυνεύω νὰ φρονῶ καθὼς ὁ Πυθαγόρας,
ὅτι τῶν ζώων αἱ ψυχαὶ περνοῦν εἰς τοὺς ἀνθρώπους.
Ἡ λυσσασμένη σου ψυχὴ ἐκυβερνοῦσε λύκον
ποῦ δι' ἀνθρώπου σκοτωμὸν τὸν 'πῆγαν 'ς τὴν κρεμάλαν,
καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπέταξε τὸ βδελυρόν του πνεῦμα
ἐνῷ σὲ εἶχ' ἡ μάννα σου 'ς τ' ἀνόσιά της σπλάγχνα,
κ' ἐμβῆκ' ἐντός σου. Δι' αὐτὸ εἶσαι καὶ σὺ 'σὰν λύκος,
ἁρπακτικός, ἀχόρταγος, σκληρὸς καὶ αἱμοβόρος !

ΣΑΥΛΩΚ

Δὲν σβύνεις τὴν σφραγῖδα του ἀπὸ τ' ὁμόλογόν του
μὲ ταῖς 'βρισιαῖς. Κάμνεις κακὸν 'ς τὸν λάρυγγά σου μόνον,
κι' ὅσον διὰ τὸ πνεῦμα σου, σὲ βεβαιῶ, παιδί μου,
θέλει διόρθωμα, εἰδὲ κακὴν κακῶς θὰ 'πάγῃ.
Ἄλλο ἐγὼ δὲν σᾶς ζητῶ παρὰ δικαιοσύνην.

ΔΟΓΗΣ

Μοῦ γράφει ὁ Βελάριος διὰ νὰ μᾶς συστήσῃ
ἕνα νομοδιδάσκαλον νέον καὶ προκομμένον.
Ποῦ εἶναι ;

ΝΕΡΙΣΣΑ

Τὴν ἀπάντησιν, αὐθέντα, περιμένει,
ἂν ἔχετ' εὐχαρίστησιν νὰ ἔλθῃ.

ΔΟΓΗΣ

Ἂς ὁρίσῃ !—
Πηγαίνετε τρεῖς τέσσαρες καὶ συνοδεύσατέ τον. . .

(Εἰσέρχεται ἡ ΠΟΡΚΙΑ ἐνδεδυμένη ὡς δικαστής).

ΔΟΓΗΣ

Παρακαλῶ, τὸ χέρι σου. Μᾶς ἔρχεσαι ἐκ μέρους
τοῦ Βελαρίου ;

ΠΟΡΚΙΑ

Μάλιστα, αὐθέντα

ΔΟΓΗΣ

Καλῶς ἦλθες !
Λάβε τὴν θέσιν σου,— ἐδῶ. Νομίζ' ὅτι γνωρίζεις
τί συζητεῖται σήμερον εἰς τὸ Κριτήριόν μας.

ΠΟΡΚΙΑ

Ναί, ὅλα τὰ καθέκαστα λεπτομερῶς γνωρίζω.
Ποιὸς εἶν' ὁ ἔμπορος ἐδῶ καὶ ποῖος ὁ Ἑβραῖος ;

ΔΟΓΗΣ

Ἀντώνιε καὶ Σαύλωκ, ἐδῶ ἔμπρὸς ἐλάτε.

ΠΟΡΚΙΑ

Ἐσένα λέγουν Σαύλωκ ;

ΣΑΥΛΩΚ

Ναί, Σαύλωκ μὲ λέγουν.

ΠΟΡΚΙΑ

Εἶν' ἀλλοκότου φύσεως ἡ ἀγωγὴ αὐτή σου,
ἀλλὰ κατὰ τὰ νόμιμα ἐδῶ τῆς Βενετίας
δὲν ἠμπορεῖ τις νὰ εἰπῇ ὅτι δὲν εἶσ' ἐν τάξει.—
Σὺ εἶσ' ὁ ἐναγόμενος ;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ἐγώ.

ΠΟΡΚΙΑ

Τ' ὁμόλογόν σου
τ' ἀναγνωρίζεις ;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Μάλιστα, τ' ἀναγνωρίζω.

ΠΟΡΚΙΑ

Τότε
ἀνάγκη ἐπιείκειαν νὰ δείξῃ ὁ Ἑβραῖος.

ΣΑΥΛΩΚ

Νὰ μὲ βιάσῃ ποιὸς ἠμπορεῖ ; 'πέ μου.

ΠΟΡΚΙΑ

Διὰ τῆς βίας
δὲν γίνετ' ἐπιείκεια. Ἐ' τὴν γῆν γλυκοσταλάζει
'σὰν τὴν βροχὴν ἐξ οὐρανοῦ. Διπλὰ εὐλογημένη,
καὶ ὅποιον δίδει εὐλογεῖ κ' ἐκεῖνον ποῦ λαμβάνει.
Εἶναι ἰσχὺς τῶν ἰσχυρῶν ! Ἁρμόζει 'ς τὸν μονάρχην
'ς τὸν θρόνον του, καλλίτερα κι' ἀπ' τὸ διάδημά του.
Τὸ σκῆπτρον εἶναι σύμβολον ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας,
σημεῖον κυριότητος καὶ μεγαλείου, — ὅπου
τῶν βασιλέων στέκεται ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος.
Ἀλλ' ὅμως καὶ τὴν δύναμιν τοῦ σκήπτρου ὑπερβαίνει
ἡ Ἐπιείκεια. Αὐτὴ τὸν θρόνον της τὸν ἔχει
'ς τῶν βασιλέων τὴν καρδιάν. Θεοῦ σημεῖον εἶναι !
Ἡ δ' ἐπιγεία δύναμις τότε προπάντων 'μοιάζει
μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν, ὁπόταν ἑνωμένη
ὑπάρχ' ἡ Ἐπιείκεια μὲ τὴν Δικαιοσύνην.
Ὥστε καὶ σύ, ἂν καὶ ζητῇς δικαιοσύνην, σκέψου
ὅτι τὴν σωτηρίαν του τὴν ψυχικὴν κανεὶς μας
δὲν πρέπει νὰ τὴν προσδοκᾷ ἐκ τῆς Δικαιοσύνης.
Σ' τὴν προσευχήν μας τοῦ Θεοῦ τὸ Ἔλεος ζητοῦμεν,
ἡ προσευχή μας δὲ αὐτὴ συγχρόνως μᾶς διδάσκει
νὰ ἐλεοῦμεν καὶ ἡμεῖς. Αὐτὰ ἂν σοῦ τὰ λέγω,
τὰ λέγω πρὸς μετρίασιν τῶν ἀπαιτήσεών σου.
Ἂν ὅμως θέλῃς καὶ καλὰ τὸν Νόμον κατὰ γράμμα,
τότε ὁ ἔμπορος ἐδῶ τὴν δίκην θὰ τὴν χάσῃ.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἂς πέσουν 'ς τὸ κεφάλι μου τὰ ἔργα μου ! Τὸν Νόμον,
τὸν νόμον μόνον σᾶς ζητῶ. Τὸ πρόστιμόν μου θέλω !

ΠΟΡΚΙΑ

Δὲν ἔχει ὁ ἀντίδικος τὰ μέσα νὰ πληρώσῃ ;

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἰδού, εἰς τὸ Κριτήριον ἐγὼ τὰ καταθέτω.
Νὰ τὰ πληρώσω καὶ διπλὰ ! Καὶ ἂν αὐτὰ δὲν φθάνουν,
λαμβάνω ὑποχρέωσιν τὰ δεκαπλὰ νὰ δώσω
μ' ἐγγύησιν τὴν κεφαλήν, τὰ χέρια, τὴν καρδιάν μου !
Ἂν καὶ αὐτὸ δὲν τοῦ ἀρκεῖ, ὡς φανερὸν τὸ πρᾶγμα
ὅτ' ἡ κακία 'βάλθηκε τὴν Ἀρετὴν νὰ πνίξῃ !
Λοιπὸν ἂς κλίνῃ μιὰν φορὰν ὁ Νόμος 'ς τὴν ἰσχύν σας·
κάμετ' ἓν ἄδικον μικρὸν διὰ καλὸν μεγάλον,
καὶ βάλετέ του χαλινὸν εἰς τὸ δαιμόνιόν του !

ΠΟΡΚΙΑ

Δὲν γίνεται. Κανεὶς ἐδῶ τὴν δύναμιν δὲν ἔχει
νὰ ἐπιφέρῃ ἀλλαγὴν 'ς τὰ νόμιμα τοῦ Κράτους.
Αὐτὸ ὡς προηγούμενον μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ,
καὶ νὰ δοθῇ παράδειγμα διὰ νὰ εἰσχωρήσουν
ἄτοπα κι' ἄλλα βαθμηδὸν 'ς τὴν Βενετίαν.—Ὄχι !

ΣΑΥΛΩΚ

Ἄλλος μᾶς ἦλθε Δανιήλ ! Ναί, Δανιὴλ τῷ ὄντι !
Νέε μου πάνσοφε κριτά, καὶ πῶς νὰ σὲ τιμήσω ;

ΠΟΡΚΙΑ

Ποῦ εἶναι τὸ συμβόλαιον ; Δός μου νὰ τὸ κυτάξω.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἰδού, αὐθέντα μου, ἰδού.

ΠΟΡΚΙΑ

Τριπλᾶ τὰ χρήματά σου
σοῦ τὰ προσφέρουν, Σαύλωκα.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἔκαμα ὅρκον,—ὅρκον !
Ὡρκίσθηκα· θὰ κολασθῶ ἐὰν ἐπιορκήσω.
Δὲν ἠμπορῶ, κι' ἂν μ' ἔδιδαν τὴν Βενετίαν ὅλην !

ΠΟΡΚΙΑ

Ἡ προθεσμία ἔληξε τοῦ ὁμολόγου, ὥστε
εἶν' ὁ Ἑβραῖος κύριος νομίμως ν' ἀπαιτήσῃ
τὴν μίαν λίτραν κρέας του, κι' ὁ ἴδιος νὰ τὴν κόψῃ
ἀπὸ τὸν ἔμπορον αὐτὸν, κοντὰ εἰς τὴν καρδιάν του.—
Δεῖξ' ἐπιείκειαν ! Τριπλᾶ πᾶρε τὰ χρήματά σου.
Ἠπέ μου νὰ σχίσω τὸ χαρτί.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἀφοῦ τὸ ἐξοφλήσῃ
κατὰ τὴν συμφωνίαν μας.—Ἀπόδειξες πῶς εἶσαι
κριτὴς καλὸς καὶ ἄξιος. Τὸν νόμον τὸν γνωρίζεις.
Ἡ ἔκθεσίς σου καθαρὰ κι' ἀκριβεστάτη ἦταν
καθ' ὅλα.— Ἐν ὀνόματι τοῦ Νόμου, τοῦ ὁποίου
εἶσαι ὁ στύλος, ἀπαιτῶ νὰ 'πάγ' ἐμπρὸς ἡ δίκη.
Ὅ,τι κι' ἂν ἦναι δυνατὸν νὰ 'πῇ ἀνθρώπου γλῶσσα,
ἐγὼ δὲν μεταπείθομαι. Τ' ὁμνύω 'ς τὴν ψυχήν μου !
Δὲν 'βγαίνω ἀπ' τ' ὁμόλογον.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Παρακαλῶ ἐνθέρμως
νὰ κρίνῃ τὸ Κριτήριον.

ΠΟΡΚΙΑ

Λοιπόν, ἀφοῦ εἶν' ἔτσι,
ἑτοίμασε τὸ στῆθος σου διὰ τὴν μάχαιράν του.

ΣΑΥΛΩΚ

Ὦ σύ, ἀδίκαστε κριτά, ἐξαίρετε σὺ νέε !

ΠΟΡΚΙΑ

Διότι ἐπρονόησεν ὁ Νόμος καὶ ὁρίζει
παντὸς προστίμου πληρωμὴν ὁπόταν χρεωστῆται,
καθὼς περιλαμβάνεται εἰς τὸ συμβόλαιόν σας.

ΣΑΥΛΩΚ

Εἶν' ἀληθέστατον ! Κριτὰ καλὲ καὶ προκομμένε,
σὺ ἔχεις νοῦν γεροντικὸν κι' ἂς εἶσαι τόσον νέος !

ΠΟΡΚΙΑ

Λοιπὸν τὸ στῆθος γύμνωσε.

ΣΑΥΛΩΚ

Ναί, μάλιστα, τὸ στῆθος.
Τὸ λέγει τὸ συμβόλαιον.—Κριτά μου, δὲν τὸ λέγει,
«πλησίον 'ς τὴν καρδίαν του», αὐτολεξεί ;

ΠΟΡΚΙΑ

Τὸ λέγει.
Ἔχεις μαζῆ σου ζυγαριὰν τὸ κρέας νὰ ζυγίσῃς ;

ΣΑΥΛΩΚ

Ἐδῶ τὴν ἔχω.

ΠΟΡΚΙΑ

Φέρε του χειροῦργον μ' ἔξοδόν σου,
νὰ σταματήσῃ τὴν πληγήν, μὴ τύχῃ κι' ἀποθάνῃ.

ΣΑΥΛΩΚ

Τὸ λέγει τὸ συμβόλαιον ;

ΠΟΡΚΙΑ

Ῥητῶς δὲν τὸ ὁρίζει,
πλὴν τί μ' αὐτό ; Ὡς ψυχικὸν ἀξίζει νὰ τὸ κάμῃς.

ΣΑΥΛΩΚ

Δὲν εἶναι 'ς τὸ συμβόλαιον γραμμένον. Δὲν τὸ βλέπω.

ΠΟΡΚΙΑ

Σύ, ἔμπορ', ἔχεις τίποτε νὰ 'πῇς ;

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ὀλίγα μόνον.
Εἶμ' ὡπλισμένος κ' ἕτοιμος. Δός μου, Βασάνιέ μου,
τὸ χέρι σου. Ὑγίαινε ! Νὰ μὴ τὸ ἔχῃς λύπην
ἂν χάριν σου κατήντησα ἐδῶ· διότ' εἰς τοῦτο
ἡ Τύχη μ' εὐεργέτησε παρὰ τὸ σύνηθές της.
Τὸν δυστυχῆ τὸν ἄνθρωπον ἡ Τύχη τὸν ἀφίνει
νὰ ἐπιζῇ 's τὰ πλούτη του συνήθως, καὶ νὰ βλέπῃ
μὲ ζαρωμένον μέτωπον, μὲ μάτια βουλημένα,
γηράματα τρισάθλια. Ἐμένα μ' ἀποκόπτει
ἀπ' τὸ βραδὺ μαρτύριον μιᾶς τόσης δυστυχίας.
Μὴ λείψῃς 's τὴν γυναῖκα σου νὰ μὲ καλοσυστήσῃς.
Νὰ τῆς εἰπῇς τοῦ τέλους μου τὴν ἱστορίαν ὅλην.
Εἰπέ της πῶς σ' ἠγάπησα. Νεκρὸν ἐπαίνεσέ με.
Κι' ἀφοῦ τὰ πάντα τῆς εἰπῇς, ἄφες νὰ κρίνῃ μόνη
ἂν εἶχεν ὁ Βασάνιος φίλον πιστὸν ποτέ του.
Μὴ κλαίεσαι ἂν ἔχασες τὸν φίλον σου. Κ' ἐκεῖνος
δὲν κλαίει' ἂν ἐπλήρωσε τὸ ἰδικόν σου χρέος.
Ἀρκεῖ ὀλίγον 's τὰ βαθειὰ νὰ κόψῃ ὁ Ἑβραῖος,
κι' ἀμέσως σ' ἐξεχρέωσα μὲ ὅλην τὴν καρδιάν μου. . .

ΣΑΥΛΩΚ

Χάνεται ἄδικα καιρός. Ἂς τελειώσ' ἡ δίκη.

ΠΟΡΚΙΑ

Ἀπὸ τὸν ἔμπορον αὐτὸν λάβε μιὰν λίτραν κρέας.
Τὸ ἐπιτρέπουν οἱ Κριταὶ κι' ὁ Νόμος τὸ ὁρίζει.

ΣΑΥΛΩΚ

Ὦ δικαιότατε κριτά !

ΠΟΡΚΙΑ

Θὰ κόψῃς δὲ τὸ κρέας
ἀπὸ τὸ στῆθος του, καθὼς ὁ Νόμος ἐπιτρέπει
κι' ὁρίζει τὸ Κριτήριον.

ΣΑΥΛΩΚ

Ὦ δίκαιε κριτά μου !—
Ἀκούεις τὴν ἀπόφασιν ; Κόπιασε! Ἑτοιμάσου !

ΠΟΡΚΙΑ

Πρόσμεινε ὀλίγον. Ἔχομεν ἀκόμη κάτι ἄλλο.—
Κατὰ τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δὲν σοῦ ἀνήκει αἷμα
οὔτε μιὰ στάλα. Νά, ῥητῶς, «μιὰν λίτραν κρέας», λέγει
Πάρε τὸ πρόστιμον λοιπὸν, τὴν μίαν λίτραν κρέας,
ἀλλ' ὅμως κόταξε καλὰ, 's τὸ κόψιμον ἂν χύσῃς
μιὰν στάλαν αἷμα Χριστιανοῦ, τότε κατὰ τὸν Νόμον
δημεύονται τὰ κινητὰ κι' ἀκίνητά σου ὅλα.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Ὦ δικαιότατε κριτά ! Τὰ ἤκουσες, Ἑβραῖε ;
ὦ προκομμένε μου κριτά !

ΣΑΥΛΩΚ

Ὁ νόμος ἔτσι λέγει ;

ΠΟΡΚΙΑ

Ἀνάγνωσέ τον μόνος σου. Ζητεῖς δικαιοσύνην ;
Δικαιοσύνην, Σαύλωκ, ὑπόσχομαι νὰ λάβῃς,
περισσοτέραν μάλιστα παρ' ὅσην ἐζητοῦσες.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Νὰ δὰ κριτὴς μίαν φορὰν ! Τὰ ἤκουσες, Ἑβραῖε ;

ΣΑΥΛΩΚ

Ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, δέχομαι. Δότε τὰ χρήματά μου
τριπλᾶ, κι' ἂς 'πάγῃ 's τὸ καλὸν ὁ Χριστιανός.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἰδοὺ τα,
Ἰδοὺ τὰ χρήματα.

ΠΟΡΚΙΑ

Σιγά ! Θὰ λάβῃ ὁ Ἑβραῖος
δικαιοσύνην ἐντελῆ. Σιγὰ σιγὰ· μὴ βία !
Θὰ λάβῃ τὸ ἀντίποινον καὶ ὄχι τίποτ' ἄλλο.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Τί δικαιότατος κριτής ! Σοφὸς κριτής, Ἑβραῖε !

ΠΟΡΚΙΑ

Λάβε τὰ μέτρα σου λοιπὸν τὸ κρέας νὰ τοῦ κόψῃς.
Μὴ χύσῃς αἷμα, πρόσεχε, καὶ μὴ τοῦ κόψῃς κρέας
παρὰ τὴν λίτραν τὴν σωστήν. Ἂν κόψῃς παραπάνω
ἢ παρακάτω τίποτε ἀπ' τὴν σωστὴν τὴν λίτραν,—
ὅσον μικρὴ διαφορὰ κι' ἂν ἦναι εἰς τὸ ζύγι,
κ' ἑνὸς σπυριοῦ τὸ εἰκοστὸν ἀρκεῖ νὰ ἦναι μόλις,
μόλις ἂν κλίν' ἡ ζυγαριὰ καὶ μίαν μόνην τρίχα,—
δημεύονται τὰ πλούτη σου καὶ χάνεις τὴν ζωήν σου.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Μᾶς ἦλθε ἄλλος Δανιήλ ! Νὰ Δανιήλ, Ἑβραῖε !
Τώρα σὲ θέλω, ἄπιστε !

ΠΟΡΚΙΑ

Τί στέκεσαι, Ἑβραῖε ;
Ἐμπρός, πάρε τὸ πρόστιμον.

ΣΑΥΛΩΚ

Δός τὸ κεφάλαιόν μου
κι' ἄφες νὰ φεύγω.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ

Ἕτοιμα ἰδοὺ τὰ χρήματά σου.

ΠΟΡΚΙΑ

Ἐμπρὸς εἰς τὸ Κριτήριον τ' ἀπέρριψ' ἐπισήμως.
Θὰ λάβῃ ὅ,τι ὥρισε τ' ὁμόλογον κι' ὁ Νόμος.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Τῷ ὄντι νέος Δανιήλ, ναί, Δανιὴλ μᾶς ἦλθε !
Εὐχαριστῶ ποῦ μ' ἔμαθες, Ἑβραῖε, τ' ὄνομά του.

ΣΑΥΛΩΚ

Καὶ πῶς ! Θὰ μοῦ κρατήσετε καὶ τὸ κεφάλαιόν μου ;

ΠΟΡΚΙΑ

Δὲν σοῦ ἀνήκει ἄλλο τὶ παρὰ τὸ πρόστιμόν σου
καὶ πάρε το, μὲ κίνδυνον κ' εὐθύνην σου, Ἑβραῖε.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἂς εὕρῃ ἀπ' τὸν Διάβολον λοιπὸν τὴν πληρωμήν του!
Δὲν στέκομαι νὰ συζητῶ.

ΠΟΡΚΙΑ

Περίμενε, Ἑβραῖε,
καὶ δὲν τὰ ἐτελείωσες ἀκόμη μὲ τὸν νόμον.
Εἶναι διάταξις ῥητὴ 's τὴν Βενετίαν, ὅτι
«Ὁσάκις ξένος φωραθῇ ὅτι ἐπεβουλεύθη
»ἑνὸς πολίτου θάνατον, ἐμμέσως ἢ ἀμέσως,
»δημεύεται πρὸς ὄφελος καὶ κέρδος τοῦ παθόντος
»ἐκ τῆς περιουσίας του τὸ ἥμισυ, τὸ δ' ἄλλο
»'ς τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ Κράτους μεταβαίνει'
»πρὸς δὲ ἡ χάρις τῆς ζωῆς τοῦ ἐπιβουλευθέντος
»ἀπ' τοῦ δουκὸς τὸ ἔλεος καὶ μόνου ἐξαρτᾶται».
Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εὑρίσκεσαι, διότι
τρανῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ἐπεβουλεύθης
τοῦ ἀντιδίκου τὴν ζωήν, ἐμμέσως καὶ ἀμέσως,
κ' εἰς τὴν ποινὴν ὑπόκεισαι τὴν προαναφερθεῖσαν.
Λοιπὸν 's τὸν Δοῦκα πρόσπεσε καὶ ζήτησέ του χάριν.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Μόνος νὰ πᾷς νὰ κρεμασθῇς τὴν χάριν ζήτησέ του.
Ἀλλ' ὅμως σοῦ ἐδήμευσαν τὰ πλούτη καὶ δὲν ἔχεις
οὔτ' ὅσα θέλει τὸ σχοινί, ὥστε θὰ σὲ κρεμάσῃ
τὸ Κράτος δι' ἐξόδων του.

ΔΟΓΗΣ

Διὰ νὰ καταλάβῃς
πόση ψυχῆς διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ μας,
σοῦ τὴν χαρίζω τὴν ζωὴν προτοῦ μοῦ τὴν ζητήσῃς.
Ἡ δὲ περιουσία σου περνᾷ αὐτοδικαίως
εἰς τὸν Ἀντώνιον 'μισὴ καὶ ἡ 'μισὴ 's τὸ Κράτος.
Πλὴν νὰ καμφθῶ ἐνδέχεται μὲ τὴν ὑποταγήν σου
κ' εἰς πρόστιμον τὴν δήμευσιν νὰ μεταβάλω.

ΠΟΡΚΙΑ

Μόνον
διὰ τοῦ Κράτους τὸ 'μισόν, ὄχι τοῦ Ἀντωνίου.

ΣΑΥΛΩΚ

Καὶ τὴν ζωήν μου πάρε την ! Νὰ μὴ μοῦ τὴν χαρίσῃς.
Μοῦ ἀφαιρεῖς τὸ σπίτι μου ἐὰν μοῦ ἀφαιρέσῃς
τὸν στύλον ὁποῦ τὸ βαστᾷ. Μοῦ πέρνεις τὴν ζωήν μου,
ἂν πάρῃς ἀπ' τὰ χέρια μου τὰ μέσα τοῦ νὰ ζήσω.

ΠΟΡΚΙΑ

Τί ἔλεος, Ἀντώνιε, σκοπεύεις νὰ τοῦ κάμῃς ;

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ

Θὰ τοῦ χαρίσῃ τὸ σχοινί. Μή, πρὸς Θεοῦ, μὴ ἄλλο !

ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ἀδθέντα ὀψηλότατε καὶ σεβαστοὶ Κριταί μου,
ἀφήσατέ του τὰ μισὰ ἀπ' τὰ ὑπάρχοντά του
χωρὶς νὰ δώσῃ πρόστιμον, ἀλλὰ μὲ συμφωνίαν
ν' ἀφήσῃ τὰ ἐπίλοιπα 's τὴν διαχείρισίν μου,
διὰ νὰ μεταβιβασθοῦν μετὰ τὸν θάνατόν του
's τὸν νέον ποῦ τοῦ ἔκλεψε τὴν κόρην του ἐσχάτως.
Πρὸς τούτοις νὰ ὑποβληθῇ εἰς δύο ἄλλους ὅρους :
Πρῶτον, νὰ γείνῃ Χριστιανὸς ἀμέσως· ὁ δὲ ἄλλος,
νὰ κάμῃ δωρητήριον ἐπίσημον ἐμπρός σας
δὶ ὅ,τι θὰ τοῦ εὑρεθῇ ὁπόταν ἀποθάνῃ,
πρὸς ὄφελος τῆς κόρης του καθὼς καὶ τοῦ γαμβροῦ του.

ΔΟΓΗΣ

Ἢ παραδέχεται αὐτὰ, ἢ ἀναιρῶ τὴν χάριν.

ΠΟΡΚΙΑ

Συγκατανεύεις, Σαύλωκ ; Λέγε.

ΣΑΥΛΩΚ

Συγκατανεύω.

ΠΟΡΚΙΑ

Γράψε τὸ δωρητήριον, γραμματικέ.

ΣΑΥΛΩΚ

Ἀφῆτε
νὰ τραβηχθῶ, παρακαλῶ. Εἶμ' ἄρρωστος . . . Κατόπιν
μοῦ στίλνετε τὸ ἔγγραφον 's τὸ σπίτι κ' ὑπογράφω.

(Ἐξέρχεται).

Δ. Βικελας.

Ο ΠΑΤΗΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

[Μυθιστορία Λ. Ἀλεβύ. — Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμπου].

—

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 435.

Ἦτο ἤδη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος ὁ Ἰωάννης, ὅτε ἤκουσε τὸ ὄνομά του :

— Κύριε Ἰωάννη ! κύριε Ἰωάννη !

Σταθεὶς ἐστράφη καὶ εἶδε πλησίον του τὴν Μπεττίναν.

— Καὶ φεύγετε χωρὶς νά μ' ἀποχαιρετίσετε;

— Συγγνώμην, κυρία, εἶμαι κατάκοπος.

— Τότε λοιπὸν μὴ φύγετε πεζός. Ὁ καιρὸς εἶνε ἄσχημος.

Καὶ ἐκτείνασα τὴν χεῖρα πρὸς τὰ ἔξω, προσέθηκε :

— Κυττάξετε ! βρέχει.

— Ὦ ! μόλις.

— Ἐλᾶτε εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν νὰ πίωμεν μόνοι μας σεῖς καὶ ἐγὼ ἕνα τσάϊ καὶ ἔπειτα σᾶς πηγαίνει μία ἅμαξα.

Καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν ἕτερον τῶν ἐπὶ τῆς εἰσόδου θεραπόντων εἶπε :

— Εἰπὲ νὰ ζεύξουν τώρα ἀμέσως ἓν ὄχημα.

— Ὄχι, κυρία, σᾶς παρακαλῶ, ὁ ἀὴρ θά με ζωογονήσῃ . . . ἔχω ἀνάγκην νὰ περιπατήσω . . . Ἀφετέ με νὰ φύγω.

— Φύγετε λοιπόν ! . . . Ἀλλὰ δὲν ἔχετε μανδύαν . . . Πάρετε ἕνα σάλι νὰ τυλιχθῆτε.

— Δὲν θὰ κρυώσω. . . ἐν ᾧ σεῖς. . . μὲ τὸ φόρεμα αὐτὸ τὸ ἀνοικτόν. . . Ἀναχωρῶ διὰ νά σας ἀναγκάσω νὰ εἰσέλθετε.

Καὶ χωρὶς κἂν νά τῇ δώσῃ τὴν χεῖρα, κατέβη δρομαίως τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος, λέγων καθ' ἑαυτόν :

— Ἐὰν ἐγγίσω τὴν χεῖρά της, ἐχάθην, τὸ μυστικόν μου προδίδεται.

Τὸ μυστικόν του ! Ἀκούετ' ἐκεῖ ! τὸ μυστικόν του ! Καὶ ποῦ νὰ εὕξευρεν ὅτι ἡ Μπεττίνα ἀνεγίνωσκεν ἐν τῇ καρδίᾳ του ὡς ἐν ἀνοικτῷ βιβλίῳ.

Ἅμα πατήσας τὴν τελευταίαν βαθμίδα ὁ Ἰωάννης ἐδίστασεν ἐπὶ μακρόν. Ἦτο δὲ ἐπὶ τῶν χειλέων του ἡ φράσις αὕτη :

«Σὲ ἀγαπῶ ! σὲ λατρεύω ! καὶ δι' αὐτὸ δὲν θέλω πλέον νά σε ἰδῶ !»

Ἀλλὰ τὴν φράσιν ταύτην δέν την ἐκστομίζει, ἀπομακρύνεται, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐξαφανίζεται ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός. . . Ἀλλ' ἡ Μπεττίνα μένει ἐκεῖ ἐπὶ τῆς κλίμακος, διακρινομένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐκ τῆς θύρας ἐξερχομένου ἀπλέτου φωτός. Χονδραὶ ῥανίδες βροχῆς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἀπωθούμεναι ῥαπίζουσι τοὺς γυμνοὺς ὤμους της καὶ φρικιᾷ· ἀλλ' οὐδόλως αἰσθανομένη τὸ καταλαμβάνον αὐτὴν ῥῖγος, ἀκούει εὐκρινῶς τὴν καρδίαν της ἀναπηδῶσαν.

— Ἐγὼ τὸ εἴξευρα ὅτι μὲ ἀγαπᾷ, εἶπε καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ τώρα ἐβεβαιώθην ὅτι καὶ ἐγώ... ὦ ! ναί. . . καὶ ἐγώ. . .

Αἴφνης βλέπει ἐντός τινος τῶν μεγάλων παρὰ τὴν θύραν κατόπτρων τὸ εἴδωλον τῶν δύο ἐπὶ τῆς εἰσόδου θεραπόντων, ἱσταμένων ἀκινήτων παρὰ τῇ δρυΐνῃ τραπέζῃ τοῦ προδόμου. Προχωρεῖ βήματά τινα πρὸς τὴν αἴθουσαν. . ., ἀλλ' ἀκούουσα θορυβώδεις γέλωτας καὶ τὸν ἐξακολουθοῦντα χορόν, ἵσταται ἐπιθυμοῦσα νὰ μείνῃ μόνη, ὅλως μόνη. Ἀποτεινομένη δὲ πρός τινα τῶν ὑπηρετῶν :

— Πήγαινε νὰ εἰπῇς εἰς τὴν κυρίαν ὅτι εἶμαι κουρασμένη καὶ ἀνέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

Ἡ Ἀννή, ἡ θαλαμηπόλος της, ἐκοιμᾶτο ἐπί τινος καθέδρας. Ἀποπέμπει καὶ αὐτήν... λέγουσα ὅτι θὰ ἐκδυθῇ μόνη της, καὶ πίπτει ἐπὶ ἀνακλίντρου, κατεχομένη ὑπὸ ἀτονίας γλυκυτάτης.

Ἀλλ' ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἀνοίγεται καὶ ἐπιφαίνεται ἡ κυρία Σκώτ.

— Καλέ, τί ἔχεις, Μπεττίνα;

— Ἄ! Σουζή, σὺ εἶσαι, Σουζή μου! Τί καλά που ἔκαμες καὶ ἦλθες!... Κάθισε κοντά μου, κοντά μου, κοντά μου.

Καὶ περιεστάλη ὡς μικρὸν παιδίον ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς ἀδελφῆς της, θωπεύουσα διὰ τῆς καιούσης κεφαλῆς της τοὺς δροσεροὺς ὤμους τῆς Σουζῆς· ἔπειτα δ' αἴφνης καταλαμβάνεται ὑπὸ συνεχῶν λυγμῶν, οἵτινες φέρουσιν εἰς αὐτὴν δύσπνοιαν, τὴν ἀποπνίγουσι.

— Μπεττίνα, ἀγάπη μου, τί ἔχεις;

— Τίποτε, τίποτε... τὰ νεῦρά μου... ἡ χαρά μου...

— Ἡ χαρά;

— Ναί... ναί... στάσου... ἄφες με νὰ κλαύσω ὀλίγον. Δὲν εἴξεύρεις τί καλόν μοῦ κάμνει!... Ἀλλὰ μὴ φοβηθῇς... μὴ φοβηθῇς.

Καὶ ὑπὸ τὰ φιλήματα τῆς ἀδελφῆς της ἡ Μπεττίνα καταπραΰνεται.

— Ἐτελείωσεν, ἐτελείωσε, καὶ θὰ τα μαρτυρήσω ὅλα... Θὰ σ' ὁμιλήσω περὶ τοῦ Ἰωάννου.

— Τοῦ Ἰωάννου! καὶ τὸν λέγεις ἁπλῶς Ἰωάννην;

— Μάλιστα, τὸν λέγω Ἰωάννην... Δὲν παρετήρησες ἀπό τινος πόσον ἦτο περίλυπος καὶ πόσον ἐφαίνετο δυστυχής;

— Ναί, τῷ ὄντι.

— Ἤρχετο ἐδῶ... καὶ κατ' εὐθεῖαν τὸ ἔστρωνε 'ς τὸ πλευρό σου καὶ ἐκάθητο ἀφῃρημένος, σιωπηλὸς καὶ τόσον, ὥστε πολλὰς ἡμέρας ἐσκεπτόμην — συγχώρησέ με, διότι σὲ ὁμιλῶ μὲ τόσην ἐλευθερίαν, εἶνε σύστημά μου, τὸ εἰξεύρεις, — ἐσκεπτόμην λοιπὸν μήπως ἀγαπᾷ σέ, Σουζή μου· πρᾶγμα φυσικώτατον, εἶσαι νέα θελκτικωτάτη! Ἀλλ' ὄχι, ὄχι σέ, ἐμέ.

— Σέ;

— Ναί, ἐμέ! αὐτὸ πού σε λέγω... Μάλις ἐτόλμα νὰ με κυττάξῃ καὶ με ἀπέφευγε... Μὲ ἐφοβεῖτο βέβαια, τί ἄλλο; Ἀλλά, εἰπέ μου εἰλικρινῶς, εἶμαι νὰ με φοβηθῇ κανείς; Ὄχι, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

— Βέβαια ὄχι.

— Ἄ! δὲν ἐφοβεῖτο λοιπὸν ἐμέ, τὴν περιουσίαν μου ἐφοβεῖτο, τὴν φοβερὰν μου περιουσίαν! Αὐτὴ ἡ περιουσία ἡ ὁποία ἑλκύει ὅλους τοὺς ἄλλους καὶ τόσον τοὺς γαργαλίζει, αὐτὴ ἡ περιουσία τὸν τρομάζει αὐτὸν καὶ τὸν ἀπελπίζει... διότι αὐτὸς δὲν εἶνε 'σὰν τοὺς ἄλλους, διότι...

— Μά, ἀγάπη μου, πρόσεχε, ἴσως ἀπατᾶσαι...

— Ὦ! ὄχι, ὄχι, δὲν ἀπατῶμαι. Τώρα δά, ἔξω εἰς τὴν κλίμακα ἐν ᾧ κατέβαινε μὲ εἶπε δύο λέξεις. Αἱ λέξεις αὐταὶ δὲν ἦσαν τίποτε... ἀλλὰ ἂν ἔβλεπες τὴν ταραχήν του, ἂν καὶ προσεπάθησε νὰ κρατηθῇ... Σουζή, Σουζή μου! μὰ τὴν ἀγάπην σου, καὶ ὁ Κύριος γινώσκει πόση εἶνε ἡ πρὸς σὲ ἀγάπη μου! Ἰδοὺ ποία εἶνε ἡ πεποίθησίς μου, ἡ ἄκρα μου πεποίθησις: ἂν ἀντὶ νὰ εἶμαι μία Πέρσιβαλ, ἤμην πτωχὴ κόρη, εὐθὺς ὁ Ἰωάννης θὰ μ' ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ θὰ μ' ἔλεγεν ὅτι μὲ ἀγαπᾷ· καὶ ἂν μ' ὡμίλει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἰξεύρεις τί θὰ ἐπεκρινόμην ἐγώ;

— Ὅτι καὶ σὺ τὸν ἀγαπᾷς.

— Μάλιστα, καὶ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα εἶμαι τόσον εὐτυχής· διότι ἔχω τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν νὰ λατρεύω τὸν ἄνδρα ὅστις θὰ γείνῃ σύζυγός μου... Καὶ ναὶ μὲν δὲν λέγω ὅτι λατρεύω τὸν Ἰωάννην, ὄχι, ἀκόμη... ἀλλὰ τέλος πάντων ἀρχίζω, Σουζή... καὶ τόσον εὔμορφα!

— Μπεττίνα, μὲ πολλὴν μου ἀνησυχίαν βλέπω αὐτήν σου τὴν ἔξαψιν. Παραδέχομαι ὅτι ὁ κύριος Ῥαινάλδος ἔχει πρὸς σὲ πολλὴν κλίσιν...

— Ὦ! κᾶτι περισσότερον, κᾶτι περισσότερον.

— Πολλὴν ἀγάπην, ἂν θέλῃς. Ναί ἔχεις δίκαιον, πολὺ καλὰ τὸ ἐνόησες... Σὲ ἀγαπᾷ... καὶ δὲν εἶσαι, ἀγάπη μου, ἀξία ὅλης τῆς ἀγάπης; Ὡς πρὸς τὸν Ἰωάννην, — νά! εἶδες καὶ ἐγὼ τὸν εἶπα Ἰωάννην, καλὸν σημεῖον — ἂς εἶνε! εἰξεύρεις ποίαν γνώμην ἔχω περὶ αὐτοῦ, διότι πολλάκις καὶ αἱ δύο μας ἀπὸ ἑνὸς ἤδη μηνὸς ἐλάβομεν ἀφορμὰς νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτοῦ... Τὸν θέτω ἐγὼ ὑψηλά, πολὺ ὑψηλά... Ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα, εἶνε τέλος πάντων ὁ σύζυγος ὁ ὁποῖος σοῦ ἁρμόζει;

— Μάλιστα, ἐὰν τὸν ἀγαπῶ.

— Τί σε λέγω ἐγώ, καὶ σὺ τί με λέγεις... Τὴν πεῖραν τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἔχω, Μπεττίνα, σὺ δὲν εἰμπορεῖς νὰ την ἔχῃς... Ἄκουσέ μου... Καθὼς ἤλθαμεν εἰς Παρισίους ἐρρίφθημεν εἰς κοινωνίαν πολὺ ζωηράν, πολὺ λαμπράν, πολὺ ἀριστοκρατικήν... Καὶ ἂν ἤθελες, θὰ ἦσο τώρα μαρκησία ἢ πριγκίπισσα...

— Μάλιστα, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα.

— Καὶ καθόλου δέν σε μέλλει ἂν σε λέγουν ἁπλῶς κυρίαν Ῥαινάλδου;

— Καθόλου, καθόλου ἐὰν τον ἀγαπῶ...

— Ἔλα δά! πάλιν τὰ ἴδια;...

— Τοῦτο ἴσα ἴσα εἶνε τὸ ζήτημα, δὲν ἔχομεν ἄλλο... Παραδέχομαι πρὸς χάριν σου ὅτι δὲν ἐλύθη ἀκόμη ὁριστικῶς, καὶ ὅτι πολὺ γρήγορα ἴσως ἐπῆρεν ὁ νοῦς μου ἀέρα. Βλέπεις πόσον ὁμιλῶ φρόνιμα. Ὁ Ἰωάννης ἀναχωρεῖ αὔριον καὶ μετὰ εἴκοσι μόνον ἡμέρας θὰ τον ἐπανίδω. Ἔχω λοιπὸν καιρὸν αὐτὰς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας νὰ ἐρωτήσω τὸν ἑαυτόν μου, νὰ σκεφθῶ καὶ τέλος πάντων νὰ καταλάβω τί μου συμβαίνει. Φαίνομαι ἀφῃρημένη, ἀλλὰ τὰ ἔχω τετρακόσια... Τὸ παραδέχεσαι;

— Τὸ παραδέχομαι, μάλιστα.

— Λοιπὸν σὲ παρακαλῶ, ὡς θὰ παρεκάλουν τὴν μακαρίτισσαν τὴν μητέρα μας, ἐὰν ἦτο ἐδῶ· ἐὰν ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν σὲ εἰπῶ: «Σουζή, εἶμαι βεβαιοτάτη ὅτι τὸν ἀγαπῶ!» θὰ μ' ἐπιτρέψῃς νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτὸν μόνη μου καὶ νὰ τον ἐρωτήσω ἐὰν με θέλῃ γυναῖκά του; Καὶ σὺ τὸ αὐτὸ δὲν ἔκαμες μὲ τὸν Ῥιχάρδον;... Εἰπέ μου, Σουζή, θὰ μού το ἐπιτρέψῃς;

— Μάλιστα, θὰ σού το ἐπιτρέψω.

Ἡ Μπεττίνα ἐναγκαλισθεῖσα κατησπάσθη τὴν ἀδελφήν της καὶ τῇ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς τὰς δύο ταύτας λέξεις:

— Εὐχαριστῶ, μαμμά μου!

— Μαμμά μου! μαμμά μου! μ' ἔλεγες ὅταν ἦσο μικρά, ὅταν ἤμεθα αἱ δύο μας ὁλομόναχαι, ὅταν σε ἔγδυνα τὸ βράδυ εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην, εἰς τὸ πτωχικόν μας, καὶ σε εἶχα εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ὅταν σ' ἔβαζα νὰ πλαγιάσῃς εἰς τὸ κρεββατάκι σου καὶ σ' ἐνανάριζα νὰ σ' ἀποκοιμίσω. Καὶ ἔκτοτε, Μπεττίνα, ἕνα καὶ μόνον ἔχω πόθον εἰς τὸν κόσμον, νὰ σε βλέπω εὐτυχῆ· καὶ δι' αὐτὸ σὲ λέγω νὰ σκεφθῇς καλῶς. Ἀλλὰ τώρα μή μ' ἀποκριθῇς τίποτε... Ἄς τὰφήσωμεν αὐτὰ ἄλλην ὥραν. Τώρα θέλω νὰ σ' ἀφήσω ἡσυχήν, ἡσυχήν. Τὴν Ἀννὴν τὴν ἔστειλες ἔξω... Θέλεις καὶ πάλιν σήμερον νὰ γείνω ἡ μαμμά σου, νὰ σε γδύσω, νὰ σε βάλω νὰ πλαγιάσῃς ὅπως ἄλλοτε;

— Ναί, ναὶ θέλω.

— Καὶ ἀφ' οὗ πλαγιάσῃς ὑπόσχεσαι πῶς θὰ εἶσαι φρόνιμη;

— Φρόνιμη.

— Θὰ βάλῃς τὰ δυνατά σου νὰ σε πάρῃ ὁ ὕπνος;

— Ὅλα μου τὰ δυνατά...

— Εὔμορφα, εὔμορφα χωρὶς νὰ γυρίζῃ ὁ νοῦς σου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ;

— Εὔμορφα, εὔμορφα, χωρὶς νὰ γυρίζῃ ὁ νοῦς μου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

— Εὖγε!

Μετὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ἡ μὲν εὔμορφος κεφαλὴ τῆς Μεττίνας ἀνεπαύετο ἡδέως ἐν τῷ μέσῳ τῶν κεντημάτων καὶ τῶν τριχάπτων, ἡ δὲ Σουζὴ ἔλεγε πρὸς τὴν ἀδελφήν της:

— Πηγαίνω κάτω νὰ εὕρω ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὁποίους τόσον βαρύνομαι ἀπόψε. Πρὶν ἀναβῶ εἰς τὰ δωμάτιά μου θὰ πεταχθῶ νά σε ἰδῶ ἐὰν κοιμᾶσαι. Αἴ, σιωπὴ τώρα... Κοιμήσου.

Καὶ ἡ μὲν Σουζὴ ἐξῆλθεν, ἡ δὲ Μπεττίνα μείνασα μόνη ἐτήρησεν ἐντίμως τὴν ὑπόσχεσίν της προσπαθήσασα εἰλικρινῶς νὰ ποκοιμηθῇ. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ἐπέτυχε. Κατελήφθη ὑπὸ νάρκης καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν διετέλει μεταξὺ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως. Καὶ ὑπεσχέθη μὲν νὰ μὴ γυρίζῃ ὁ νοῦς της, ἀλλ' ὅμως εἰς ἐκεῖνον εἶχε τὸν νοῦν της, ἀείποτε εἰς ἐκεῖνον καὶ μόνον εἰς ἐκεῖνον, ἀλλ' ἀορίστως πως καὶ συγκεχυμένως. Πόση ὥρα παρῆλθεν οὕτω, οὐδ' αὐτὴ ἐγίνωσκεν. Αἴφνης τῇ ἐφάνη ὅτι περιπατεῖ τις ἐν τῷ θαλάμῳ· ἀνοίγει ὀλίγον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νομίζει ὅτι βλέπει τὴν ἀδελφήν της. Μετὰ φωνῆς δὲ ὑπνηλῆς τῇ λέγει:

— Εἰξεύρεις τι; τὸν ἀγαπῶ.

— Σούτ... κοιμήσου! κοιμήσου!

— Κοιμοῦμαι... κοιμοῦμαι.

Καὶ ἀληθῶς ἀπεκοιμήθη, ἀλλ' οὐχὶ ὅμως ὡς συνήθως βαθέως· διότι περὶ ὥραν τετάρτην τῆς πρωΐας κρότος τις τὴν ἐξύπνισε καὶ ἀνεκάθισε βιαίως, κρότος ὅστις τὴν προτεραίαν οὐδόλως θὰ ἐτάρασσε τὸν ὕπνον της. Ἔβρεχε ῥαγδαίως καὶ ἡ βροχὴ ἔπληττε τὰ δύο μεγάλα παράθυρα τοῦ θαλάμου τῆς Μπεττίνας.

— Ὦ! βρέχει, εἶπε καθ' ἑαυτήν, καὶ θὰ γείνῃ μούσκεμα!

Αὕτη ἦτο ἡ πρώτη αὐτῆς σκέψις. Καταβᾶσα δὲ τῆς κλίνης διῆλθε τὸν θάλαμον ὅπως ἦτο, ἀνυπόδητος καὶ ἀνοίγει ὀλίγον τὸ ἐσωτερικὸν φύλλον τοῦ παραθύρου. Ἦτο ἤδη ἡμέρα, ἀλλὰ συννεφώδης, θολή, βαρεῖα, ὁ οὐρανὸς ἦτο διάβροχος, ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρὸς καὶ καταιγὶς συνέστρεφε τὴν βροχήν.

Ἡ Μπεττίνα δὲν κατεκλίθη πλέον, αἰσθανομένη ὅτι ἀδύνατον θὰ τῇ εἶνε νὰ κοιμηθῇ. Φορεῖ τὸν κοιτωνίτην της καὶ ἵσταται πρὸ τοῦ παραθύρου βλέπουσα πίπτουσαν τὴν βροχήν. Ἀφ' οὗ ἦτο ἄφευκτος ἡ ἀναχώρησίς του, ἐπεθύμει ἡ Μπεττίνα νὰ εἶνε εὔδιος ὁ οὐρανὸς καὶ ἥλιος λαμπρὸς νὰ φωτίζῃ τὴν πορείαν του.

Ὅτε πρὸ μηνὸς ἦλθεν ἡ Μπεττίνα εἰς Λογγεβὰλ δὲν ἐγίνωσκε τί ἐστι πορεία στρατιωτική. Ἀλλὰ σήμερον γινώσκει. Πορεία τοῦ πυροβολικοῦ εἶνε δρόμος τριάκοντα μέχρι τεσσαράκοντα χιλιομέτρων καὶ ἔπειτα κατάλυσις μιᾶς ὥρας πρὸς τροφήν. Τοῦτο δὲ τὴν ἐδίδαξεν ὁ πατὴρ Κωνσταντίος, ὅτε μετ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καθ' ἑκάστην πρωΐαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν πτωχῶν, καὶ τον κατεβάρυνε διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων αὐτῆς ἐρωτήσεων περὶ τῶν στρατιωτικῶν καθ' ὅλου πραγμάτων καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ πυροβολικοῦ.

Ὀκτὼ ἢ δέκα ὥρας ὑπὸ τὴν ῥαγδαίαν ἐκείνην βροχήν! Καϋμένε Ἰωάννη! Ἡ Μπεττίνα συλλογίζεται τὸν μικρὸν Τοῦρνερ, τὸν μικρὸν Νόρτον, τὸν Παῦλον Λαβαρδέν, οἵτινες θὰ κοιμηθῶσιν ὕπνον ἤρεμον μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας,

ἐν ᾧ ὁ Ἰωάννης θὰ ὑποφέρῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸν κατακλυσμόν.

Ὁ Παῦλος! τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει εἰς τὸν νοῦν της ἀνάμνησιν λυπηράν, τὴν ἀνάμνησιν τοῦ βαλλισμοῦ, τὴν ἀνάμνησιν τῆς προτεραίας. . . . Ἀκούετ' ἐκεῖ! νὰ χορεύσῃ ἐν ᾧ τοσοῦτον ἦτο φανερὸν τὸ ἄλγος τοῦ Ἰωάννου! Ἡ συστροφὴ ἐκείνη τοῦ βαλλισμοῦ λαμβάνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Μπεττίνας διαστάσεις ἐγκλήματος: φρικώδης εἶνε ἡ πρᾶξίς της!

Καὶ ἔπειτα δὲν ἐφάνη ἄτολμος καὶ ἀνειλικρινὴς κατὰ τὴν τελευταίαν μετὰ τοῦ Ἰωάννου συνδιάλεξίν της; Διότι ἐκεῖνος μὲν δὲν ἠδύνατο, δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκστομίσῃ τι, ἀλλ' ἐκείνη ὤφειλε νὰ δείξῃ πλείονα στοργήν, πλείονα προσήνειαν. Περιαλγῆ καὶ πάσχοντα, ὡς ἦτο, κατ' οὐδένα λόγον ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἀπέλθῃ πεζός. Ὤφειλε νὰ τὸν κρατήσῃ μετὰ πάσης θυσίας. Ταῦτα πάντα διανοουμένη ἡ Μπεττίνα ἐξάπτεται, διότι εἶνε πεπεισμένη ὅτι ὁ Ἰωάννης ἀπῆλθε τὴν χειρίστην ἔχων περὶ αὐτῆς γνώμην, καὶ θεωρῶν αὐτὴν ὡς κόρην μοχθηράν, ἄκαρδον καὶ ἀνοικτίρμονα.

Καὶ ἐντὸς ἡμισείας ὥρας θὰ ἀπέλθῃ, θὰ ἀπέλθῃ ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας. . . Ἀχ! ἐὰν ἠδύνατο διά τινος τρόπου οἵου δήποτε! . . . Ἀλλ' ὑπάρχει τρόπος. . . Τὸ σύνταγμα θὰ παρελάσῃ πρὸ τοῦ περιβόλου τοῦ κήπου, ὑπὸ τὸ ἄνδηρον. Καὶ ἰδοὺ ἡ Μπεττίνα καταλαμβάνεται ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ δράμῃ καὶ νὰ ἴδῃ τὸν Ἰωάννην παρελαύνοντα. Ἐκεῖνος δὲ θὰ νοήσῃ βεβαίως βλέπων αὐτὴν ἐκεῖ τοιαύτην ὥραν, ὅτι ἔσπευσεν ἐκεῖ θέλουσα νὰ τύχῃ παρ' αὐτοῦ συγγνώμης διὰ τὴν χθεσινήν της σκληρότητα. Ναί, θὰ ὑπάγῃ . . . Ἀλλ' ὑπεσχέθη εἰς τὴν Σουζὴν ὅτι θὰ μείνῃ ἥσυχος, τὸ νὰ κάμῃ δὲ ἐκεῖνο ὅπερ ἤδη μελετᾷ εἶνε τήρησις τῆς ὑποσχέσεως; Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδόν της θὰ διηγηθῇ τὰ πάντα εἰς τὴν Σουζὴν καὶ ἐκείνη βεβαίως θά τῃ συγχωρήσῃ.

Θὰ ὑπάγῃ! θὰ ὑπάγῃ! Ἀλλὰ μόνον πῶς νὰ ἐνδυθῇ; Πρόχειρον φόρεμα ἓν μόνον ἔχει, τὸ τοῦ χοροῦ, τὸν ἐκ μουσελλίνης κοιτωνίτην της, μικρὰς ἐμβάδας μὲ ὑψηλὰς πτέρνας καὶ σανδάλια τοῦ χοροῦ ἐξ ὑφάσματος μεταξίνου κυανοῦ. Νὰ ἐξυπνήσῃ τὴν θαλαμηπόλον κατ' οὐδένα λόγον ἐτόλμα . . . ἔπειτα δὲ καὶ ἡ ὥρα ἐπείγει . . . εἶνε πέντε παρὰ τέταρτον! καὶ τὸ σύνταγμα θὰ κινήσῃ κατὰ τὰς πέντε.

Ἀλλ' ὅμως ὅπως δήποτε νὰ πορευθῇ φοροῦσα τὸν ἐκ μουσελλίνης κοιτωνίτην καὶ τὰ μετάξινα σανδάλια. Ἐν τῷ προδόμῳ θὰ εὕρῃ τινὰ πῖλον, τὰ κρουπέζια δι' ὧν περιεφέρετο ἐν τῷ κήπῳ καὶ τὸν μέγαν ἀδιάβροχον μανδύαν ὃν φορεῖ ὁσάκις ἐν ὥρᾳ βροχῆς ὁδηγεῖ τὸ ὄχημα. Ἀνοίγει λοιπὸν ἐλαφρὰ καὶ μετὰ πλείστης ὅσης προσοχῆς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου· οἱ πάντες ἐν τῷ πύργῳ κοιμῶνται. Διέρχεται ἀκροποδητὶ τοὺς διαδρόμους στηριζομένη ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ καταβαίνει τὴν κλίμακα.

Ἄχ! καὶ νὰ ἦσαν ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν θέσιν των τὰ κρουπέζιά της! περὶ τούτου καὶ μόνου μεριμνᾷ· ἀλλ' ἰδοὺ εἶνε. Τὰ φορεῖ, φορεῖ καὶ τὸν μανδύαν ἐν ᾧ ἡ βροχὴ ἔξω γίνεται βαγδαιοτέρα. Βλέπει ἐκεῖ που μέγα ἀλεξίβροχον ὅπερ συνήθως κρατεῖ ὁ θεράπων ὁ συνοδεύων αὐτῇ ἐφ' ἁμάξης, τὸ ἁρπάζει καὶ ἑτοιμάζεται νὰ ἐξέλθῃ . . . Ἀλλὰ παρατηρεῖ ὅτι ἡ θύρα τοῦ προδόμου εἶνε κλειστὴ διὰ χονδροῦ σιδηροῦ μοχλοῦ. Προσπαθεῖ νὰ τὸν ἀφαιρέσῃ, ἀλλ' ὁ σιδηροῦς μοχλὸς εἶνε κάλλιστα προσηρμοσμένος καὶ ἀντιτάσσεται, καὶ τὸ μέγα τοῦ προδόμου ὡρολόγιον σημαίνει βραδέως πέντε ὥρας. Ἐξεκίνησε!

Ἐξεκίνησε! καὶ θέλει νὰ τὸν ἴδῃ! Θέλει νὰ τὸν ἴδῃ! Ἡ θέλησις ἐξοργίζεται κατὰ τῶν κωλυμάτων, ἐντείνει ὅλας αὐτῆς τὰς δυνάμεις, καὶ ὁ μοχλὸς ὑποχωρεῖ . . . Ἀλλ' ἡ χείρ της βιαίως ἀποσυρθεῖσα ἐπὶ τοῦ σιδηροῦ μοχλοῦ ἔπαθεν ἀπόσυρμα μακρὸν ἐξ οὗ ἀνέβλυσε λεπτὴ γραμμὴ αἵματος. Ἡ Μπεττίνα περιέδεσε ταχέως τὴν χεῖρα διὰ τοῦ μαντηλίου, ἀναλαμβάνει τὸ μέγα ἀλεξίβροχον, περιστρέφει τὴν κλεῖδα, ἀνοίγει τὴν θύραν. Τέλος πάντων! ἐξῆλθε!

Ἀλλ' ὁ οὐρανὸς ἦτο φοβερός, ὁ ἄνεμος καὶ ἡ βροχὴ μαίνονται. Καὶ ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ ἄνδηρον τὸ βλέπον πρὸς τὴν ὁδὸν ἀπαιτοῦνται πέντε τούλάχιστον λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἡ Μπεττίνα ὁρμᾷ πρὸς τὰ ἐμπρὸς μετὰ γενναιότητος, κύπτουσα τὴν κεφαλὴν καὶ ὑπὸ τὸ πελώριον ἀλεξίβροχόν της μόλις ὑποφαινομένη. Ἀλλὰ μετὰ πεντήκοντα βήματα αἴφνης δεινή, σφοδρά, καταπληκτικὴ καταιγὶς ἐνσκήπτει κατὰ τῆς Μπεττίνας, εἰσδύει ἀκατάσχετος εἰς τὸν μανδύαν της, τὴν παρασύρει, τὴν ἀνυψοῖ ὥστε σχεδὸν οἱ πόδες της δὲν ἅπτονται τῆς γῆς, καὶ τέλος ἀναστρέφει βιαίως τὸ ἀλεξίβροχον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε τίποτε. Ἀλλοῦ ἔγκειται ἡ καταστροφή· ἡ Μπεττίνα ἔχασε τὸ κρουπέζιόν της . . . Δὲν ἦσαν δὲ τὰ κρουπέζια ἐκεῖνα μέγα τι, ἦσαν ἐλαφρὰ καὶ μόνον πρὸς χρῆσιν ἐν ὥρᾳ εὐδίας.

Καὶ ἐν ᾧ ἄπελπις παλαίει πρὸς τὴν τρικυμίαν καὶ τὸ μετάξινον κυανοῦν σανδάλιόν της βυθίζεται εἰς τὴν κάθυγρον ἄμμον, αἴφνης ὁ ἄνεμος τῇ φέρει μακρόθεν τὴν ἠχὼ σαλπίγγων. Εἴν' αἱ σάλπιγγες τοῦ συντάγματος ἐκκινήσαντος ἤδη! Ἡ Μπεττίνα ἀποφασίζει τι μέγα, ῥίπτει κατὰ γῆς τὸ ἀλεξίβροχον, κύπτει καὶ λαμβάνει τὸ κρουπέζιον, τὸ προσαρμόζει ὅπως δήποτε εἰς τὸν πόδα της καὶ σπεύδει τρέχουσα καὶ κατακλυζομένη ὑπὸ τῆς βροχῆς.

Τέλος ἔρθασεν εἰς τὸ δάσος καὶ τὰ δένδρα τὴν προστατεύουσιν ὁπωσοῦν. Αἱ σιγήσασαι σάλπιγγες ἀκούονται πάλιν, ἐγγύτερον. Ἡ δὲ Μπεττίνα νομίζει ὅτι ἀκούει καὶ τὸν κρότον τῶν τροχῶν. Καταβάλλει πάσας αὐτῆς τὰς δυνάμεις . . . βλέπει τὸ ἄνδηρον . . . ἔρθασεν . . ἐν καιρῷ! Εἴκοσι μέτρα μακρὰν παρατηρεῖ τοὺς λευκοὺς ἵππους τῶν σαλπιγκτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ βλέπει κυμαινομένην ἀμυδρῶς πως ἐν τῇ ὁμίχλῃ τὴν μακρὰν γραμμὴν τῶν τηλεβόλων καὶ τῶν ἁμαξίων. Σταθεῖσα δὲ ὑπό τινα τῶν γηραιῶν φιλυρῶν τῶν περιοριζουσῶν τὸ ἄνδηρον, παρατηρεῖ καὶ ἀναμένει. Μεταξὺ τοῦ συγκεχυμένου ἐκείνου ὁμίλου τῶν ἱππέων εἶνε καὶ ἐκεῖνος. Θὰ δυνηθῇ ἄρά γε νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ; Ἀλλὰ θά την ἴδῃ καὶ ἐκεῖνος; Θὰ τύχῃ τίποτε νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἐδῶ;

Ἡ Μπεττίνα εἰξεύρει ὅτι εἶνε ὑπολοχαγὸς τῆς δευτέρας πυροβολαρχίας τοῦ συντάγματός του. Εἰξεύρει δὲ ὅτι ἡ πυροβολαρχία σύγκειται ἐκ τηλεβόλων ἓξ καὶ ἓξ ἁμαξίων. Εἶχε δὲ μάθη καὶ τοῦτο παρὰ τοῦ πατρὸς Κωνσταντίου. Πρέπει λοιπὸν νὰ διέλθῃ πρῶτον ἡ πρώτη πυροβολαρχία, τουτέστι νὰ μετρήσῃ ἓξ τηλεβόλα, ἓξ ἁμάξια, καὶ ἔπειτα θὰ ἔρχεται ἐκεῖνος . . .

Καὶ τῷ ὄντι, ἰδοὺ ἐκεῖνος περιτετυλιγμένος ἐν τῷ πλατεῖ μανδύᾳ του, καὶ πρῶτος αὐτὸς τὴν βλέπει καί την ἀναγνωρίζει. Διερχόμενος ὁ Ἰωάννης ἀνεμνήσθη ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀνδήρου ἐκείνου ἑσπέραν τινὰ περὶ λύχνων ἁρὰς συμπεριεπάτει μετ' αὐτῆς, ὕψωσε λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκεῖ ἀκριβῶς ἔνθα ἐνεθυμεῖτο ὅ τι τὴν εἶδεν, ἐπανεῦρεν αὐτήν.

Τὴν προσαγορεύει ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλὴν καὶ ἀσκεπὴς περιστρεφόμενος ἐπὶ τοῦ ἵππου καθ' ὅσον ὁ ἵππος βαδίζει καὶ ἀπομακρύνεται, καὶ ἐφ' ὅσον δύναται νά την βλέπῃ, τὴν παρατηρεῖ. Βλέπων δ' αὐτὴν ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὅτι εἶπε τὴν ἑσπέραν τῆς χθὲς ἀπερχόμενος τοῦ χοροῦ:

— Εἶνε ἡ τελευταία φορά!

Ἐκείνη δὲ καὶ τὰς δύο χεῖρας κινοῦσα τῷ ἀπέστελλε χαιρετισμούς, καὶ ἡ κίνησις αὕτη ἐπαναλαμβανομένη ἔφερε τὰς χεῖρας τοσοῦτον ἐγγὺς τῶν χειλέων της, ὥστε ἐάν τις ἔβλεπεν αὐτὴν θὰ ἠδύνατο νὰ νομίσῃ ὅτι . . .

— Ἀ! ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, ἐὰν καὶ μετὰ τοῦτο δὲν ἐννοήσῃ ὅτι τὸν ἀγαπῶ καὶ ἂν δέν με συγχωρήσῃ διὰ τὰ πλούτη μου! . . .

[Ἕπεται συνέχεια].

Οὐδέποτε θὰ εἴπω εἰς νέον ἄνθρωπον: «Φυλάχθητι ἀπὸ τὰ πάθη», διότι εἶνε μωρὸν νὰ εἴπῃ τις εἰς τὴν θάλασσαν: «Φυλάχθητι ἀπὸ τὰς τρικυμίας». Ἀλλὰ θὰ φωνάξω πρὸς αὐτόν: «Φύλαττε σεαυτὸν κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τῶν παθῶν σου.»

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ.

—

Αἱ τῶν λαῶν συγγένειαι, κατὰ τὴν εὐρεῖαν σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης, καταφαίνονται ὄχι μόνον ἐν τῇ γλώσσῃ, τοῖς μύθοις, τοῖς ἤθεσι καὶ τοῖς ἐθίμοις αὐτῶν τοῖς κοινοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς προλήψεσι καὶ δεισιδαιμονίαις αὐτῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι μίαν, τὰ μάλιστα διακριτικὴν, φάσιν τοῦ ψυχολογικοῦ τῶν ἐθνῶν χαρακτῆρος.

Ἰον Ἡρακλῆς καὶ Ἱπποκένταυρος δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἐν Ἑλλάδι· ἀλλὰ Δηϊάνειραι, τουτέστι παρημελημέναι σύζυγοι, δεόμεναι ὑπερφυσικῶν θελκτηρίων, ὅπως ἀναθερμάνωσι τὴν ἀποχλιανθεῖσαν ἀγάπην τῶν ἀπίστων αὐτῶν ἀνδρῶν, δὲν θὰ λείψωσί ποτε ἐκ τῆς οἰκουμένης. Ἡ ὕπαρξις τοιούτων λοιπὸν ἔν τισιν ἑλληνικαῖς ἀποικίαις τῆς Θρᾴκης δὲν ἀποδεικνύει ἀκόμη τίποτε περὶ συγγενείας τῶν ἐκεῖ Γραικῶν πρὸς τοὺς ἀρχαίους.

Συγγένειαν ὅμως, νομίζομεν, προδίδει ἡ μεγάλη ὁμοιότης τῶν θελκτηρίων, δηλαδὴ τῶν μέσων, δι' ὧν αἱ πάλαι καὶ νῦν Ἑλληνίδες, ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς αὐτῶν δυστυχίαις, προσπαθοῦν νὰ διορθώσωσι τὰ ἀδιόρθωτα πλέον.

Εἶνε γνωστὸν τίνι τρόπῳ ἐτιμώρησεν ὁ Ἡρακλῆς τὴν αὐθάδειαν τοῦ Κενταύρου ἐκείνου, ὅστις ἀναδεχθεὶς νὰ διαβιβάσῃ διὰ τοῦ ποταμοῦ τὴν νεαρὰν τοῦ ἥρωος σύζυγον, ἐνόμισε προτιμότερον νὰ πληρωθῇ παρ' αὐτῆς ὡς ἐδόκει αὐτῷ μᾶλλον, παρὰ ὡς συνέφερεν ἢ ἤρεσκεν αὐτῇ καὶ τῷ συζύγῳ της. Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ὑπερφίαλος οὗτος πορθμεὺς ἐξέπνεεν ὑπὸ τὴν πληγὴν τοῦ ἡρακλείου βέλους, συνεβούλευσε τὴν ἔντρομον ἔτι Δηϊάνειραν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ αἷμά του, ὡς μέσον, ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸν Ἡρακλέα εἰς τὰ συζυγικά του καθήκοντα, ἐάν ποτε ἐλκυστικώτερα κάλλη ἄλλης τινὸς θνητῆς ἤθελον ἀπειλήσει νὰ παραγκωνίσωσι τὰ ἑαυτῆς. Ἡ προληπτικὴ γυνὴ ἐξετέλεσε τὴν συμβουλὴν μετ' ἀπαραδειγματίστου εὐπιστίας καὶ ὡς γνωστόν, ἠνάγκασε τὸν Ἡρακλέα νὰ παρακαθήσῃ μετὰ τῶν ἀθανάτων, πρὶν ἢ αὐτὸς ἐπιθυμήσῃ νὰ καταλίπῃ τὰς ἀπολαύσεις τῶν θνητῶν.

Ἡ ἀκατανόητος αὕτη εὐπιστία τῆς Δηϊανείρας δὲν ἐξηγεῖται, νομίζομεν, ἄλλως πως, ἢ ἂν παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐν τῇ παλαιοτάτῃ ἐκείνῃ ἐποχῇ τὸ αἷμα παραδόξων τινῶν πλασμάτων ἐπαμφοτεριζούσης φύσεως ἐπιστεύετο ὡς καταλληλον κολλητήριον τῶν διαρραγέντων συζυγικῶν δεσμῶν. Καὶ τοιαῦτα παράδοξα πλάσματα ἦσαν ἀναμφιβόλως οἱ Κένταυροι.

Σήμερον ὅτε, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, οἱ Ἱπποκένταυροι ἐξέλιπον, αἱ θυγατέρες τῶν ἀρχαίων Ἑλληνίδων ἀναγκάζονται ν' ἀρκεσθῶσι μὲ κάτι τι μικρὸν μὲν, ἀλλὰ λίαν ἀνάλογον

αὐτῶν, καὶ τοῦτο εἶνε — τί νομίζετε; — ἡ νυκτερίς!

Ἀληθῶς, ὅπως οἱ Ἱπποκένταυροι ἐπημφοτέριζον μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ ἵππου οὕτως αἱ νυκτερίδες ἐπαμφοτερίζουσι μεταξὺ πτηνοῦ καὶ μυός. Εἶνε λοιπὸν τὰ αὐτὰ παράδοξα πλάσματα καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ αἷμά των κατέχει τὴν αὐτὴν ὑπερφυσικὴν ἰδιότητα, ἣν ἐπίστευσεν ἡ Δηϊάνειρα ὅτι κατεῖχε τὸ αἷμα τοῦ Κενταύρου. Μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι τὸ ἐν αὐτῷ βεβαμμένον ἐριοῦχον φέρουσι σήμερον οὐχὶ οἱ ἀποσκιρτήσαντες τῆς ἰδίας αὐτῶν ἑστίας σύζυγοι, ἀλλ' αἱ ἐγκαταλελειμμέναι γυναῖκες· ἀναμφιβόλως διότι ἐν τῇ σημερινῇ χρήσει δὲν ὑποκρύπτεται πλέον ὁ σατανικὸς σκοπὸς τῆς ἐκδικήσεως, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκείνῃ, τῇ εἰδικῇ.

Ζον Ὅπως τ' ἀνωτέρω παραδείγματα ἐπαμφοτεριζόντων πλασμάτων, οὕτω καὶ ἄλλα τινὰ εἴδη παραδόξων ζῴων συνέτειναν πρὸς γένεσιν προλήψεων κοινῶν τοῖς τε ἀρχαίοις καὶ τοῖς συγχρόνοις Ἕλλησιν. Ἐν ἐκ τῶν πολλῶν τούτων ζῴων εἶνε καὶ ὁ ὄφις. Ἡ ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔλλειψις παντὸς κινητικοῦ ἢ ἁπτικοῦ ὀργάνου, καὶ, ἐναντίον ταύτης, ἡ εὐχέρεια καὶ ποικιλία τῶν κινήσεων αὐτοῦ, ὁ ἀπρόσιτος τῇ ἀνθρωπίνῃ παρατηρήσει βίος, ἡ ἀφανὴς δίαιτα καὶ ἡ καταστρεπτικὴ ἐπιρροὴ τῶν δηγμάτων τοῦ ἄλλως ἀβοηθήτου τούτου ἑρπετοῦ ἐπὶ τῆς ζωῆς, τοῦ πολυτιμοτέρου ἀγαθοῦ, τῶν ἀνθρώπων, ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς τὴν πρόληψιν, ὅτι ἡ φύσις αὐτοῦ κέκτηται μυστικὰς ὑπερφυσικάς τινας ἰδιότητας, ἃς ἐνόμισαν ἴσως, ὅτι εἶδον διαλαμπούσας διὰ τῶν ἐστερημένων βλεφαρίδων, καὶ διὰ τοῦτο ἀποτροπαίων, ὀμμάτων του.

Τοιουτοτρόπως βλέπομεν τὸν ὄφιν οὐχὶ μόνον ἀναπαυόμενον ὑπὸ τὴν ἀσπίδα τῆς πολιούχου Ἀθηνᾶς, ἢ κοσμοῦντα τὰ τοῦ Ἑρμοῦ κηρύκεια, ἀλλ' εὑρίσκομεν αὐτὸν πρὸ πάντων οἰκεῖον τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ τῇ Ὑγιείᾳ.

Τίς δὲν γνωρίζει τὸν ἥρωα τῶν ἰατρικῶν, καὶ τίς δὲν εἶδε περὶ τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ σπειροειδῶς ἀνέρποντα τὸν ὄφιν! Ἀληθῶς τόσον ὁ υἱὸς ἐκεῖνος τοῦ Ἀπόλλωνος ὅσον καὶ οἱ σύντροφοί του δὲν ἐπιδρῶσι πλέον ἐπὶ τῶν προληπτικῶν Ἑλλήνων. Ἐν τούτοις ἡ δημώδης ἰατρικὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ τοὺς ἥρωάς της, δηλαδὴ τὰς μαγίσσας καὶ τοὺς γόητας. Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ σημερινοὶ ἥρωες, μὴ ὄντες μαρμάρινοι, ὡς αἱ ἀρχαιοελληνικαὶ αὐτῶν ἐξοχότητες, προτιμῶσι νὰ συναναστρέφωνται καὶ χρησιμοποιῶσι τοὺς ὄφεις ἰατρικῶς, μὲ τρόπον ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκίνδυνον εἰς τὰ εὔτρωτά των σώματα. Ἀντὶ νὰ ἔχωσι τοὺς ὄφεις ἐπειγομένους ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῶν βακτηριῶν αὐτῶν, ἔχουν τὰς βακτηρίας αὐτῶν ἐπειγομένας ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῶν ὄφεων, καὶ δὲν ποιοῦνται χρῆσιν αὐτῶν εἰ μὴ ὅταν τοὺς καταστήσωσι διὰ τῆς συμπεριφορᾶς των ταύτης διὰ παντὸς ἀκινδύνους.

Αἱ ἰαματικαὶ τῶν ὄφεων δυνάμεις εἶνε διάφοροι, ἀναλόγως τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῶν φύσεως. Ὅσῳ παραδοξότερον τὸ ἑρπετὸν τόσῳ εὐρυτέρα ἡ ἐπὶ τῆς ὑγείας ἐπιρροή του. Ὁ μυθωδέστερος τῶν κυπρίων ὄφεων, ἡ *Κουφὴ*, παρέχει εἰς τὸν δειδιδαίμονα λαὸν ἓν εἶδος πανακείας ἐν τῇ μορφῇ λευκοῦ καὶ σκληροτάτου λίθου, ἰσομεγέθους ὠῷ περιστερᾶς, ὃν ἐγὼ αὐτὸς καὶ εἶδον καὶ ἐγεύθην, καὶ οὔ τινος τὴν ἐκ τοῦ ὄφεως ἐξαγωγὴν μοὶ περιέγραψαν μὲ τὰς ἑξῆς λεπτομερείας.

Ἐπειδὴ ἡ *Κουφὴ* εἶναι ὁ ἐπικινδυνωδέστερος τῶν ἐν τῇ νήσῳ ὄφεων, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐν τῇ προνοίᾳ του, ὥρισεν εἰς αὐτὸν νὰ διατελῇ ἓξ μὲν μῆνας κωφὸς ἀλλὰ βλέπων, ἓξ δὲ μῆνας τυφλὸς ἀλλ' ἀκούων. Ἡ τελευταία αὕτη περίοδος εἶνε ἡ καταλληλοτέρα πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ λίθου, διότι ὁ θηρευτὴς δύναται νὰ πλησιάσῃ τὸ φοβερὸν ἑρπετὸν, διαλαθὼν ὅσον οἷόν τε τὴν ἀκοήν του, καὶ νὰ τοῦ ἀποκόψῃ δι' ἑνὸς ἀξινοκτυπήματος τὴν κεφαλὴν, πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ καταπίῃ καὶ καταρρέψῃ τὸ πολύτιμον ἀλεξιφάρμακον, τὸ ὁποῖον οἱ γηραιότεροι τῶν ὄφεων τούτων φέρουσιν εἰς τὸ στόμα, ἐν μαλακῇ καταστάσει, καὶ ἐπιτηροῦσι ζηλοτύπως, ἐν συνειδήσει δθθεν τῆς μυστηριώδους αὐτοῦ ἰαματικῆς δυνάμεως, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ τὴν ἀπόκτησιν τῶν τοιούτων λίθων λίαν δύσκολον. καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν πολὺ μικρόν. Ἐγὼ, καθὼς εἶπον, ἠξιώθην νὰ ἴδω καὶ γευθῶ τινος ἐξ αὐτῶν, κτήματος ὄντος τοῦ ἡγουμένου τῆς Κίκκου, πρὸς ὃν πολλοὶ χωρικοὶ προσέτρεχον ἐξαιτούμενοι θεραπείαν, καὶ ἀπήρχοντο, φέροντες εὐλαβῶς, ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος, ῥινίσματά τινα τοῦ θαυματουργοῦ λίθου.

Ἐὰν ὁ σεβαστὸς ἐκεῖνος γέρων μᾶς ἐφενάκισε, *Θεὸς κ' ἡ ψυχή του!*

Οὐχ ἧττον μυστηριώδης εἶνε ἡ δύναμις ἑτέρου τινὸς ὄφεως, οὗ δὲν δύναμαι τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ ἐνθυμηθῶ τὸ ὄνομα, καὶ οὗ τὰ κέρατα βλέπει τις συχνὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐξηρτημένα ἀπὸ τῆς καλύπτρας τῶν νηπίων μετὰ τῶν λοιπῶν φυλακτῶν, οἷα εἶνε τὸ σκόροδον, τὰ κυανᾶ χάνδρα, τὰ βυζαντινὰ νομίσματα καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἀλλὰ τὸ ἀλάνθαστον ἀλεξητήριον κατὰ τῆς βασκανίας τὸ παρέχει ἡ ἐν τῇ ἐχίδνῃ οἰκοῦσα ὑπερφυσικὴ δύναμις. Γραῖά τις Θρᾷσσα, ἥτις διαρκῶς εὑρίσκετο *εἰς τὰ μαχαίρια* μὲ τὸν δεσπότην τῆς ἐπαρχίας, διὰ τὰς ἀντιχριστιανικὰς γοητείας, δι' ὧν ὑπεξήρει μέγα μέρος τῶν ἐκτάκτων εἰσοδημάτων τοῦ ἱερατείου, μοὶ ἐδίδαξε τὸ ἑξῆς ἄφθαστον φυλακτὸν ἐναντίον ὀφθαλμῶν βασκάνων. Ἰδοὺ ἡ

συνταγή: Φόνευσον κατὰ τὸ ἔαρ μίαν ἔχιδναν, ἀπόκοψον τὴν κεφαλὴν καὶ θεὶς εἰς τὸ στόμα της ἕνα κύαμον θάψον αὐτὴν εἰς τὴν γῆν. Ὁ κύαμος θὰ βλαστήσῃ καὶ θὰ καρποφορήσῃ· ὅταν μάλιστα δὲν λησμονήσῃς νὰ συνοδεύσῃς τὴν φυτείαν αὐτοῦ μὲ τὰς λέξεις τῆς ἐπῳδῆς, ἣν ἐγὼ δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον, ἤτις ὅμως δὲν ἦτο παρὰ χονδροειδέστατος καὶ ἀνήθικος ἐξορκισμὸς τοῦ *κακοῦ ματιοῦ*. Οἱ τοιουτοτρόπως παραχθέντες κύαμοι εἶνε ἀποτροπαῖοι τῆς βασκανίας ἀλάνθαστοι. Ἀρκεῖ νὰ ἔχῃς ἕνα ἐξ αὐτῶν δεμένον εἰς τὸ βρακοζώνιόν σου *καὶ ποτὲ μάτι δὲν σὲ πιάνει!*

Ἡ χρῆσις τῶν ὄφεων καὶ κυρίως τῶν ἐχιδνῶν, πρὸς παρασκευὴν διαφόρων φαρμάκων ἦτο καὶ εἶνε ἔτι συνήθης παρὰ πολλοῖς Ἰνδογερμανικοῖς λαοῖς.

Ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀμαθὴς λαὸς ἀποκαλεῖ ἰαματικὴν τινα κόνιν **Schlangenpulver**, ἤτοι κόνιν ὄφεως, πιθανώτατα διατηρήσας ἀμετάβλητον ὄνομα φαρμάκου, τὸ ὁποῖον ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ὑποκατέστησε δι' ἑτέρου.

Ἐν Γαλλίᾳ, πρὶν ἢ ὁ πολιτισμὸς ἐκδιώξῃ τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὰς προλήψεις καὶ ἐκ τοῦ τελευταίου των καταφυγίου, τῆς οἰκίας τοῦ γεωργοῦ, οἱ αὐτοχειροτόνητοι ἰατροὶ καὶ γόητες τοῦ τόπου, ἐξέπεμπον τοῦτ' αὐτὸ ἐκστρατείας κατὰ τῶν ἐχιδνῶν, διότι τὴν ἐξ αὐτῶν παραγομένην κόνιν μετεχειρίζοντο πρὸς θεραπείαν διαφόρων νοσημάτων. Ἀφ' ὅτου ἱδρύθησαν τὰ ἐπίσημα φαρμακεῖα, καὶ αἱ φυσιολογικαὶ παθολογίαι ἀντεκατέστησαν τὰ ἰδιόγραφα *ἰατροσόφια* τῶν αὐτοδιδάκτων ἀσκληπιαδῶν, ἀποθνήσκουσι μὲν οἱ ἄνθρωποι μεθοδικώτερον, αὐξάνει ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐχιδνῶν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ θερισμὸς κατήντησε νὰ θεωρῆται εἷς τινας ἐπαρχίας ἔργον ἐπικίνδυνον. Τόσοι θερισταὶ δάκνονται ὑπ' αὐτῶν καὶ τόσοι ἀποθνήσκουσιν, ὥστε αἱ ἐπαρχιακαὶ ἀρχαὶ ἀπό τινων ἐτῶν δὲν ἔπαυσαν παραπονούμεναι πρὸς τὴν κεντρικὴν κυβέρνησιν κατὰ τῆς μάστιγος τοῦ δηλητηριώδους τούτου ὄφεως, ἀποδίδουσαι τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτοῦ εἰς τὸ ὅτι δὲν χρησιμοποιεῖται πλέον ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς καὶ τῶν γοήτων!

Ὅτι δὲν λέγομεν ὑπερβολὰς μαρτυρεῖ ἡ σπουδὴ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ, ὅστις πρό τινος ἔτι ἐνετείλατο τοῖς δημοτικοῖς συμβουλίοις νὰ ψηφίσωσιν ἀμοιβὴν ἑνὸς φράγκου δι' ἑκάστην φονευομένην ἔχιδναν ἐν ταῖς περιφερείαις, αἵτινες βρίθουσι τοιούτων, ἡμίσεος δὲ ἐκεῖ ὅπου ὁ ἐξ αὐτῶν κίνδυνος δὲν εἶνε εἰσέτι μέγας.

Καὶ λοιπὸν διὰ τῆς αὐθεντικῆς ταύτης πληροφορίας μαρτυρεῖται ὄχι μόνον κοινότης πίστεως ἢ προλήψεως πρὸς τοὺς ὀφιούχους Ἀσκληπιοὺς καὶ Ὑγιείας ἔν τε τοῖς παλαιοῖς καὶ τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ἀλλ' ἐπιβεβαιοῦται ἔτι ἅπαξ τὸ δόγμα τῶν *τελεολόγων*, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τίποτε δὲν εἶνε ἄχρηστον καὶ περιττόν, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ὄφεις, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀπατεῶνες καὶ οἱ γόητες!

Β.

ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Τοῖς ταξειδεύουσι μεγάλας θαλάσσας, καὶ ἰδίως τὸν Εἰρηνικὸν καὶ Βόρειον Ὠκεανὸν, παρουσιάζονται πολλάκις φαινόμενα περιεργότατα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης συμβαίνοντα, ἅτινα δι' αὐτοὺς μὲν ἴσως εἶνε αἰνίγματα, ἀλλὰ διὰ τὸν μετεωρολόγον καὶ τὸν ἀστρονόμον παρέχουσι μέγιστον ἐνδιαφέρον, καὶ ἀποτελοῦσι ζητήματα, ἅτινα χρήζουσιν ἐπιστημονικῆς συζητήσεως καὶ συνδιασκέψεων ἐπιστημονικῶν.

Ἰδοὺ πῶς ὁ **Margollé** περιγράφει ἱκανὰ τῶν φαινομένων τούτων.

«Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τῆς Θαλάσσης τῶν Ἰνδιῶν, ἔνθα ὁ Ὠκεανὸς εἶνε βαθύτατος, ἀπειράριθμα τάγματα ὀργανικῶν ὄντων καὶ ζωϋρίων παράγουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀπεράντου ἐκτάσεως τῶν χλιαρῶν ὑδάτων τοὺς ποικίλους ἐκείνους χρωματισμοὺς, τὰς χρωματιστὰς ἐκείνας κηλίδας, αἵτινες καλύπτουσι πολλάκις διαστήματα, ἅτινα τὸ βλέμμα ἀδυνατεῖ νὰ περιλάβῃ καὶ τὰ ὁποῖα πολλάκις οἱ ναυτιλλόμενοι ἐκλαμβάνουσιν ὡς ὑφάλους».

Ὁ **Klingman** πλοίαρχος τοῦ ἀμερικανικοῦ πλοίου **Stooting-Star** περιέγραψε μίαν τῶν κηλίδων τούτων ἐν ἐπιστολῇ διευθυνομένῃ πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Μετεωροσκοπείου τῆς Οὐάσιγκτων· ἰδοὺ ἡ ἐπιστολή:

«27 Ἰουλίου 1854. Τὴν 7 ὥρ. 45′ τῆς ἑσπέρας, τὸ χρῶμα τῆς θαλάσσης, ὅπερ τάχιστα καθίστατο λευκόν, ἐφείλκυσε τὴν προσοχήν μου. Εὑρισκόμεθα εἰς λίαν συχναζομένας παραλίας καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ φαινόμενον· ἠρευνήσαμεν τὸ βάθος, ὅπερ μόλις εὕρομεν 100 μ. Ὡς ἐκ τούτου ἐπανελάβομεν τὴν ἐξέτασιν ὑπὸ θερμοκρασίαν τοῦ ὕδατος 25^0 8′, κατὰ τὴν 8ην ὥραν τῆς πρωΐας. Ἐπληρώσαμεν τοῦ ὕδατος τούτου ἀσκὸν 270 λιτρῶν χωρητικότητος καὶ ἀνεγνωρίσαμεν ὅτι τοῦτο ἦτο πλῆρες μικρῶν λάμψιν παραγόντων σωματίων, ἅτινα, τοῦ ὕδατος ταρασσομένου, παρίστων θέαμα σκωλήκων καὶ ἐντόμων κινουμένων.. Τινὰ τούτων ἐφαίνοντο ἔχοντα 0,15 μῆκος. Ἠδυνήθημεν νὰ συλλάβωμέν τινα τούτων διὰ τῆς χειρός, καὶ διετήρουν τότε τὴν λάμψιν των μέχρις ἀποστάσεως βημάτων τινῶν ἀπό τινος λυχνίας, ἀλλ' ἐὰν τις ἐπλησίαζεν

αὐτὰ περισσότερον καθίσταντο ἀόρατα. Ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν παρίστατο ὥς τινος πηκτῆς καὶ ἀχρώμου οὐσίας. Ἐκ τῶν δειγμάτων εἶχε 0,05 μῆκος καὶ ἐφαίνετο γυμνῷ ὀφθαλμῷ· ἡ παχύτης του ἦτο τριχὸς ἀρκετὰ ἰσχυρᾶς κεφαλαιοειδῶς ἑκατέρωθεν ἀπολήγουσης.

«Ἡ τοιαύτη ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης εἶχε σχεδὸν 25 μιλλίων ἔκτασιν ἀπὸ Β. πρὸς Ν., ἀγνοῶ δὲ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς πρὸς Δ. Ἐν τῷ μέσῳ εὑρίσκετο ἀκανόνιστός τις στέφανος βαθέος χρώματος καὶ σχεδὸν ἡμίσεος μιλλίου τὸ πλάτος. Παρετήρησα ἤδη τὸ φαινόμενον τοῦτο τοῦ λευκοῦ χρωματισμοῦ τῆς θαλάσσης εἰς πολλὰς ἄλλας θαλάσσας τῆς σφαίρας, ἀλλ' οὐδέποτε εἶχα ἰδεῖ τοῦτο τόσον πλῆρες κατά τε τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν χρωματισμόν. Τὸ πλοῖον, ὅπερ διήνυεν 9 μίλλια τὴν ὥραν, ὠλίσθαινεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος χωρὶς νὰ προξενήσῃ κανένα θόρυβον. Ὁ Ὠκεανὸς ἐφαίνετο ὡς λεῖόν τι ὕφασμα κεκαλυμμένον ὑπὸ χιόνος, καὶ ἡ φωσφορώδης λάμψις του ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἐν τῷ οὐρανῷ μόλις ἐφαίνοντο οἱ ἀστέρες τοῦ πρώτου μεγέθους. Ὁ ὁρίζων ἦτο μέλας μέχρις ὕψους σχεδὸν 10^0 ἀκριβῶς ὡς εἰ προϋπῆρξε κακοκαιρία, ὁ δὲ Γαλαξίας ἐφαίνετο σβεννύμενος ὑπὸ τούτου ὃν διηρχόμεθα. Ἦτο γεγονὸς τόσον μεγαλοπρεπές ὅσον καὶ φρικῶδες, καὶ θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ φύσις παρεσκεύαζε γενικόν τινα ἐμπρησμόν.

«Ἀφ' οὗ ἐξήλθομεν τοῦ μέρους τούτου παρετηρήσαμεν ὅτι ὁ οὐρανὸς ἦτο ἀρκετὰ φωτεινὸς μέχρις 4—5^0 ὑπεράνω τοῦ ὁρίζοντος, ὡς θὰ ἦτο εἰς τὴν περίοδον ἀδυνάτου τινὸς βορεινῆς ἀνοίξεως. Ἔπειτα τὸ πᾶν ἐπανῆλθεν ἐν τῇ συνήθει αὐτοῦ τροχιᾷ, καὶ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νυκτὸς διῆλθε κάλλιστα».

Πέριξ τῶν Μαλδίδων νήσων ἡ θάλασσα εἶνε μέλαινα, λευκὴ δὲ εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας. Μεταξὺ Κίνας καὶ Ἰαπωνίας εἶνε ὑποκίτρινος, ἐρυθρὰ παρὰ τῇ Καλλιφορνίᾳ καὶ πρασινωπὴ εἰς τὰς Καναρίους. Αἱ διάφοροι δ' αὗται παραχρώσεις προέρχονται ἐξ οὐσιῶν, τὰς ὁποίας τὰ ὕδατα περιέχουσιν ἐν διαλύσει καθὼς καὶ ἐκ ζωϋφίων καὶ φυτῶν μικροσκοπικῶν, ἅτινα συσσωρεύονται ἐν ταῖς ἐπιφανείαις αὐτῶν. Ὁ **Ehrenberg** ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ χρωματισμὸς τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὀφείλεται εἰς ἀνεπαίσθητά τινα φύκη, μεταξὺ ζῴων καὶ φυτῶν κατατασσόμενα. Ἀλλ' εἶνε ἐπίσης πιθανὸν ὅτι ἡ αὐτὴ αἰτία, ἥτις δίδει τὸν ἐρυθρὸν ἐκεῖνον χρωματισμὸν εἰς τὰ πικρὰ ὕδατα τῶν ἁλατωρυχείων, συντελεῖ καὶ εἰς τὸ νὰ χρωματίζῃ τὴν θάλασσαν ταύτην, εἰς ἣν ἡ ἐξάτμισις εἶνε σταθερά.

Παρατηρῶν ὁ **Ehrenberg** τὰ λαμπρὰ ζωύφια, ἅτινα ἰδίως συντελοῦσιν εἰς τὴν φωσφορώδη κατάστασιν τῆς θαλάσσης, ἀνεκάλυψεν ἀστραπηβόλα ἐπ' αὐτῶν ὄργανα, ἅτινα ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ ἠλεκτρικὰ ὄργανα τῶν γυμνωτῶν καὶ τῶν ἠλεκτρικῶν γλάνεων.

Ἐπίσης ἐβεβαίωσαν ὅτι οἱ θαλάσσιοι ἰχθῦς ἔχουσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν κεκαλυμμένην ὑπὸ παχείας τινὸς φωσφορικῆς οὐσίας, ἥτις πολλάκις κατὰ τὰς διαβάσεις μεγάλων συνοδειῶν ἀρεγγῶν καθιστᾷ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης λάμπουσαν ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῶν κινήσεων τοῦ ἅλατος καὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ αὐτῶν ρευστοῦ. Ἀκόμη δὲ καὶ αἱ ἶνες καὶ αἱ μεμβράναι ἐκεῖναι αἱ μόλις αἰσθηταί, αἱ προερχόμεναι ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν μαλακίων, ἅτινα εἶνε διεσπαρμένα ἐν ἀναριθμήτῳ ποσότητι κατὰ τὰς ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν θαλάσσας εἶνε φωσφορικαὶ καὶ συντρέχουσιν εἰς τὴν ὡραιότητα θεάματος, οὗτινος ἡ λαμπρότης εἶνε ἀμίμητος. Ὑπὸ δὲ τοὺς τροπικοὺς τὸ ὡραῖον φῶς, ὅπερ ἀποχωρίζεται τῆς θαλάσσης ἐν εἴδει βομβούντων ὁλκῶν πυρίτιδος, ἀκολουθεῖ τὴν βοὴν τῶν κυματισμῶν. Τὰ πλοῖα ἅτινα πλέουσι τὰ ὕδατα ταῦτα φαίνονται περιτυλισσόμενα ὑπὸ φλογῶν, τὰ δὲ λάμποντα ἴχνη, ἅτινα μαρτυροῦσι τὴν διάβασίν των εἶνε περισσότερον φωτεινά, ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα ἔχῃ περισσότερον ἠλεκτρισμόν, κατὰ δὲ τὸ βαθὺ σκότος τῶν τρικυμιωδῶν νυκτῶν τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο φαινόμενον φθάνει εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς λαμπρότητος. Ἡ κίνησις τῶν ἀφριζόντων κυμάτων χαρακτηρίζεται τότε ὑπὸ αὐλακίων λαμπόντων, ὧν ἡ λάμψις φωτίζει τὰς ἀβύσσους πέριξ τοῦ πλοίου.

Διὰ τῶν γαλβανικῶν πειραμάτων του ὁ **Humboldt** ἀπέδειξεν ὅτι ἡ φωσφορώδης ἰδιότης παρὰ τοῖς ζῴοις ἐξήρτηται ἐκ νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ. Δύναταί τις λοιπὸν νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ λαμπηδὼν αὕτη προέρχεται ἐξ ὡρισμένων ὀργανικῶν αἰτίων καὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὅστις ποικίλλεται ἀναλόγως τοῦ καιροῦ καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας. Ὁ αὐτὸς σοφὸς παρατηρητὴς ὑποθέτει ὅτι τὸ αὐτὸ φαινόμενον γίνεται συγχρόνως καταφανὲς εἰς τὰ λάμποντα ὑγρόβια (**infusoires lumineux**), εἰς τὴν λάμψιν τῶν κεραυνῶν, καὶ τὸ πολικὸν φῶς, ἤτοι εἶνε ἀποτέλεσμα ἰσχυροτάτου μαγνητικοῦ ρευστοῦ τῆς σφαίρας, διὰ τῆς μαγνητικῆς βελόνης δεικνύμενον.

Κ.Δ.Κ.

Η ΤΥΧΗ ΕΚ ΜΙΑΣ ΒΕΛΟΝΗΣ

Οἱ φιλόσοφοι ἀρέσκονται νὰ δεικνύωσιν ἡμῖν πολλάκις μεγάλα ἀποτελέσματα παραγόμενα ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν. Ἰδοὺ δ' ἓν ἔτι παράδειγμα καταλληλον νὰ ἐνισχύσῃ τὴν θεωρίαν ταύ-

την. Ὁ Ἰάκωβος Λαφφὶτ ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Παρισίοις γνωστοῦ μεγάλου τραπεζικοῦ οἴκου, ἀποκτήσας πολλῶν ἑκατομμυρίων περιουσίαν, γενόμενος πρωθυπουργὸς καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν ἰσχύος καὶ πλούτου. Ἐὰν δὲ ζητήσητε τὴν πρώτην ἀρχὴν καὶ ἀφορμὴν τοῦ μεγαλείου τούτου, θὰ εὕρητε ὅτι αὕτη ὑπῆρξε . . . μία βελόνη.

Ὅτε ὁ Λαφφὶτ ἀφίκετο τὸ πρῶτον εἰς Παρισίους ἐν ἔτει 1788, ὅλη του ἡ φιλοδοξία ἦτο νὰ ἐπιτύχῃ μικράν τινα θέσιν ἐν καταστήματι τραπεζικῷ. Πρὸς τοῦτο παρουσιάσθη εἰς τὸν πλούσιον Ἑλβετὸν Τραπεζίτην **Perregaux** κατοικοῦντα ἐν μεγαλοπρεπεῖ μεγάρῳ, καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ τὴν αἴτησίν του.

— Λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σᾶς δεχθῶ, τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀποκρίνεται ὁ τραπεζίτης· ὅλαι αἱ θέσεις τοῦ Καταστήματος εἶνε κατειλημμέναι. Ἀργότερα, ἐὰν λάβω ἀνάγκην, βλέπομεν. Πρὸς τὸ παρὸν σᾶς συμβουλεύω νὰ ζητήσητε ἀλλαχοῦ θέσιν, διότι δὲν πιστεύω ἐντὸς ὀλίγου νὰ κενωθῇ τοιαύτη παρ' ἐμοί.

Οὕτως εὐσχήμως ἀποπεμφθεὶς ὁ νέος Λαφφὶτ χαιρετᾷ καὶ ἀποσύρεται. Διερχόμενος δὲ τὴν αὐλὴν τοῦ μεγάρου τεθλιμμένος καὶ χαμαὶ νεύων, παρατηρεῖ μίαν βελόνην, κύπτει, λαμβάνει αὐτὴν καὶ τὴν προσαρτᾷ ἔνδοθεν τοῦ ἐνδύματός του. Οὐδέποτε βεβαίως ἠδύνατο νὰ φανσθῇ ὅτι ἡ ὅλως μηχανικὴ αὕτη πρᾶξίς του ἠδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ὁριστικῶς ἐπὶ τῆς τύχης του, καὶ ὅτι ἡ βελόνη ἐκείνη ἔμελλε νὰ χαράξῃ τὴν ἀφετηρίαν τοῦ μέλλοντός του.

Ὄρθιος πρὸ τοῦ παραθύρου τοῦ γραφείου του ὁ **Perregaux** εἶχε παρακολουθήσει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν νέον ἀποχωροῦντα. Ὁ Ἑλβετὸς τραπεζίτης ἦτο ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες γινώσκουσι τὴν ἀξίαν καὶ τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων, καὶ οἵτινες κρίνουσι τοὺς ἄλλους ἔτι καὶ ἐκ περιστάσεων ὅλως ἀσημάντων κατὰ τὸ φαινόμενον. Εἶδε λοιπὸν τὸν Λαφφὶτ ἀναλαμβάνοντα τὴν βελόνην, τοῦτο δὲ κατέθελξεν αὐτόν. Ἐν τῇ ἁπλουστάτῃ αὐτῇ κινήσει ὁ Ἑλβετὸς εἶδε καθαρῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ νέου· ἐνόησεν ὅτι ἡ πρᾶξις ἐκείνη ἦτο ἐγγύησις τάξεως καὶ οἰκονομίας, ἀσφαλὲς τεκμήριον τῶν προτερημάτων, ἅτινα δέον νὰ ἔχῃ ὁ καλὸς οἰκονομολόγος. Νεανίας, ὅστις ἀναλαμβάνει βελόνην παρεριμένην, θὰ ἦτο ἀφεύκτως ἐξαίρετος ὑπάλληλος, ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ προϊσταμένου του καὶ ἱκανὸς νὰ εὐδοκιμήσῃ λαμπρῶς ἐν τῷ σταδίῳ αὐτοῦ.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ὁ νέος Λαφφὶτ ἔλαβεν ἐπιστόλιον τοῦ **Perregaux** διαλαμβάνον τὰ ἑπόμενα: «Ὑπάρχει θέσις τις ἐν τῷ γραφείῳ μου ἣν σᾶς προσφέρω· δύνασθε ἀπὸ αὔριον νὰ λάβητε κατοχὴν αὐτῆς».

Ὄντως δὲ ὁ τραπεζίτης δὲν ἠπατήθη· ὁ νέος ἐκεῖνος κατεῖχεν ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ πλείονα ἔτι. Ὁ μικρὸς ὑπάλληλος ἐγένετο μετ' οὐ πολὺ ταμίας, εἶτα συνεταῖρος, κατόπιν κύριος τοῦ πρώτου τραπεζικοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας, μετὰ ταῦτα βουλευτὴς καὶ τέλος πρωθυπουργός, δηλαδὴ προήχθη εἰς τὸ ὕπατον ἀξίωμα, ὅπερ δύναται νὰ καταλάβῃ ἁπλοῦς πολίτης.

Ἀλλ' ὅ,τι ὁ **Perregaux** δὲν προεῖδε βεβαίως εἶνε ὅτι ἡ χεὶρ, ἥτις ἀνέλαβε τὴν βελόνην, ἦτο χεὶρ ἀνδρὸς ἐλευθερίου μέχρι σπαταλῆς, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ συντελέσῃ εἰς ἔργον φιλάνθρωπον· χεὶρ πάντοτε ἀνοικτὴ καὶ πάντοτε ἑτοίμη νὰ διασκορπίσῃ πανταχοῦ τὸ χρυσίον ἵνα συνδράμῃ τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας καὶ ἀτυχοῦντας. Διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι οὐδέποτε πλοῦτος περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἀξιωτέρας, οὐδέποτε τραπεζίτης ἢ πρίγκιψ ἔκαμεν εὐγενεστέραν τῶν χρημάτων χρῆσιν ἢ ὁ Λαφφίτ. Ι*.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Πονηρὸς χωρικὸς ἔχων ἀνάγκην ἵππου ἐζήτησε νὰ ἀγοράσῃ τοιοῦτον παρὰ συγχωρίτου του. Ἀφοῦ συνεφώνησε τὴν τιμὴν τοῦ ζῴου δραχμὰς τριακοσίας, λέγει πρὸς τὸν πωλητήν:

— Θὰ σοῦ μετρήσω τώρα μόνον ταῖς διακόσιαις, καὶ θὰ σοῦ χρεωστῶ τὸ ὑπόλοιπον.

Ὁ πωλητὴς συγκατένευσε. Μετά τινας δ' ἡμέρας ἔρχεται πρὸς τὸν χωρικὸν ἵνα τοῦ ζητήσῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χρέους.

— Γιατί δὲ στέκεσαι 'ς τὴ συμφωνία μας; λέγει ὁ ἀγοραστής. Ἐγὼ σοῦ εἶπα ὅτι θὰ σοῦ χρεωστῶ τὸ ὑπόλοιπον. Σὰν σοῦ τὸ πληρώσω λοιπὸν, τότε δὲν θὰ σοῦ χρεωστῶ τίποτε.

*
* *

Εἰς τὸν Νικόλαν, ἅμα ἐμβῆκεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κ. Π* ὡς ἁμαξηλάτης, ἐσύστησαν νὰ φέρεται πολὺ εὐγενῶς πρὸς τὸν κύριόν του, ἂν θέλῃ νὰ διατηρήσῃ τὴν θέσιν του.

Προχθὲς τὸν ἐρωτᾷ ὁ κύριός του:

— Νικόλα, πῶς εἶνε τἄλογα σήμερα;

— Εὐχαριστῶ, ἀφέντη, πολὺ καλά. Καὶ τοῦ λόγου σας;!

*
* *

Συγκινητικὴ ἀφέλεια μικροῦ παιδίου.

Πρό τινων ἑβδομάδων ἡ μικρὰ ἀδελφὴ τριετοῦς μόλις παιδίου ἀπέθανε, τὸ δὲ παιδίον μὴ ἐννοοῦν τί ἐγένετο ἡ ἀδελφή του ἠρώτησε ποῦ ὑπῆγεν.

— Ἡ Ἑλένη μας ἐπῆγεν εἰς τὸν οὐρανόν, παιδί μου, τῷ ἀπήντησεν ἡ μήτηρ του.

Προχθὲς τὸ μικρὸν παιδίον ἐκάθητο μετὰ

τῶν γονέων του ἐν τῷ κήπῳ των, καὶ ἔπαιζε μὲ ἐλαστικὴν σφαῖραν, ἣν ἐκράτει δεδεμένην διὰ κλωστῆς.

— Μαμά, ἂν τ'ἀφήσω τὸ μπαλόνι μου ποῦ θὰ πάγῃ;

— Ψηλά.

— Ποῦ ψηλά;

— Εἰς τὸν οὐρανόν.

Τὸ παιδίον ἀπεμακρύνθη σκεπτικόν. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπέστρεψε κατευχαριστημένον, ἀλλὰ ἄνευ τῆς ἐλαστικῆς σφαίρας.

— Τί τὸ ἔκαμες τό μπαλόνι σου; τὸ ἠρώτησεν ἡ μήτηρ του.

— Τάφῆκα νὰ πάγῃ 'ς τὸν οὐρανό, γιὰ νὰ παίζῃ μ' αὐτὸ ἡ Ἑλένη μας...

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

—

Ὁ ἀνὴρ μόνον εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἐννοήσῃ τὸν ἔρωτα ὃν γυνή τις αἰσθάνεται πρὸς αὐτόν· ἡ γυνὴ οὐδέποτε.

—

Συχνότατα, ὅπως προφυλάξωμεν καὶ διατηρήσωμεν τῆς ζωῆς τὸ ῥεῦμα, ἀνεγείρομεν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ μεγάλα οἰκοδομήματα· ἀλλὰ πρὶν ἢ τὰ ἀποτελειώσωμεν, τὸ ῥεῦμα στειρεύει καὶ ξηραίνεται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

—

Ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη ἐν Ἑλλάδι. — Ἐκ τινος ἐν τῇ «Κλειοῖ» δημοσιευθείσης ἀξιολόγου διατριβῆς τοῦ κ. Σάθα περὶ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἐν Ἑλλάδι ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα·

Ἐκεῖ ὅπου νῦν ἀνθοῦσιν ἡ Σῦρος καὶ ὁ Πειραιεὺς ἠγείροντο πρὸ τοῦ 1821 δύο ἄθλιαι καλύβαι Τούρκων τελωνειοφυλάκων ἐν μέσῳ ἑλῶν βρουλοσκεπῶν· τὴν θέσιν τῶν Πατρῶν, τῆς Ἀταλάντης, τῆς Λαμίας καὶ ἄλλων πόλεων κατεῖχον ἐλεεινὰ τουρκοχώρια. Ὁ Πύργος ἦν ἀληθὴς πύργος, ἤτοι σκοπιὰ τοῦ φύλακος τοῦ παρακειμένου ἰχθυοτροφείου. Αἱ πεδιάδες τῆς Ἠλείας καὶ τῆς Γαστούνης ἀνῆκον εἰς τὸν παλαιὸν τιμαριωτικὸν οἶκον τῶν Τούρκων Κοτομαναίων, οἵτινες ἔζων δανειζόμενοι ἀπὸ τῶν Ζακυνθίων πρὸς 60 καὶ 70 τὰ ἑκατόν, πληρωτέα ἐν ἑκάστῃ ἐσοδείᾳ σταφίδος.

Ὅλης τῆς Ἑλλάδος τὰ εἰσοδήματα μόλις ἐξήρκουν εἰς διατροφὴν τῶν ἡραιωμένων αὐτῆς κατοίκων, ὧν ὁ εὐτυχέστερος ἔζη πενιχρότερον τοῦ δυστυχεστέρου χωρικοῦ τοῦ σημερινοῦ βασιλείου. Ἡ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐπικράτησις τῶν νηστευσίμων ἡμερῶν δὲν ὠφείλετο εἰς μόνην θρησκευτικὴν πρόληψιν, ἀλλ' ἦν ἀποτέλεσμα καθαρᾶς ἀνάγκης· ἅπαντες γινώσκουσι τὴν δημοτικὴν παροιμίαν «νηστεύει ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ, διότι δὲν ἔχει τί νὰ φάγῃ». Τὸ ἐκλεκτότερον ἔδεσμα τῶν τότε ἀνθρώπων ἦν ὁ παστὸς βακαλάος· τὸ βούτυρον ἐθεωρεῖτο ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἰατρικὸν φάρμακον, τὸ δ' ἔλαιον ἦν τὸ συνηθέστατον ἄρτυμα παντὸς φαγητοῦ. Ἡ κατάχρησις τῶν παστῶν καὶ τοῦ ἐλαίου ἦν μόνη ἀφορμὴ τῶν βδελυρῶν ἐκείνων νόσων, αἵτινες ἄλλοτε κατέτρυχον τὸν ἑλληνικὸν λαόν, καὶ τῶν ὁποίων ἀπηλλάγη οὗτος διὰ τῆς σημερινῆς ὑγιεστέρας αὐτοῦ διαίτης.

Ὁ καφὲς ἐθεωρεῖτο ἀντικείμενον ὑψίστης πολυτελείας, ἑπομένως τοσοῦτον περιττός, ὥστε ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐκθέσει τοῦ γαλλικοῦ ἐμπορίου πρὸ τοῦ 1831 σημειοῦται καὶ ἡ Ἑλλὰς λαμβάνουσα ἐκ τῶν λιμένων τῆς Γαλλίας 394 κιλόγραμμα καφὲ κατ' ἔτος. Καὶ ὅμως ἡ αὐτὴ Ἑλλὰς ἐν τῇ στατιστικῇ τοῦ αὐτοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου σημειοῦται ἐν ἔτει 1878 ἐξάγουσα ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας 787,569 κιλόγραμμα τοῦ αὐτοῦ προϊόντος. Τὰ εὐρωπαϊκὰ μεταξωτά, μαλλινα καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα μόνοι οἱ Τοῦρκοι ἠγόραζον· ἐν τῇ αὐτῇ στατιστικῇ σημειοῦται καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐξάγουσα ἐκ Γαλλίας μέχρι τοῦ 1831 ἀσπρόρρουχα βάρους 929 κιλογράμμων, ἐνδύματα μαλλινα 1256 κιλογράμμων καὶ βαμβακερὰ 1363 κιλογράμμων. Ἡ ἀξία ὅλων τῶν ἄλλων εἰσερχομένων εἰς Ἑλλάδα ἀντικειμένων τῆς γαλλικῆς πολυτελείας ἀναβαίνει εἰς φράγκα 2050 κατ' ἔτος.

Ὁ θέλων ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς μετὰ τὸ 1831 προόδου ἂς ῥίψῃ ἁπλοῦν βλέμμα εἰς τὰ στρογγύλα ἐκεῖνα ἑκατομμύρια τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Μανσόλα σημειούμενα ἐν τῇ κινήσει τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου καὶ διὰ τῶν εὐγλώττων τούτων ῥητόρων θέλει πεισθῆ ὅτι μόνη ἡ ἡμετέρα χώρα ἐξάγει ἐκ Γαλλίας ἐμπορεύματα, ὧν ἡ ἀξία ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον πρὸ τοῦ 1831 ὁλόκληρος ἡ Εὐρωπαϊκὴ καὶ Ἀσιατικὴ Τουρκία συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ μουσουλμανικῶν κρατῶν συνεισέφερον εἰς τὸ γαλλικὸν ἐμπόριον.

Ἀλλ' ὁ εὐγλωττότερος ῥήτωρ τῆς ὑλικῆς εὐημερίας καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐξημερώσεως τοῦ ἡμετέρου ἔθνους εἶνε ἡ διάδοσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης. Μέχρι τοῦ 1821 ὁ ἰατρὸς ἦν χρῆμα τοσοῦτον σπάνιον ὥστε καὶ διὰ χιλίων λύχνων τοῦ Διογένους μάτην θ' ἀνεζητεῖτο ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι τὸ φιλάνθρωπον καὶ ἐκπολιτιστικὸν ὄν, ὅπερ ὁ Ἱπποκράτης δικαίως ἀπεκάλεσε «φιλόσοφον ἰσόθεον». Ἐν τοῖς στυγεροῖς ἐκείνοις χρόνοις εὐτυχὴς ἡ πόλις ἡ φιλοξενοῦσα καὶ ἕνα τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ἰατρικῆς περιγραφομένων ἀλητῶν «τῶν τέχνην ἐχόντων αἰσχροποιεῖν τὰς τέχνας». Ὁ ἐπιστημονικὸς θησαυρὸς τῶν πρωτευουσῶν τῶν πασσαλικίων, ὡς τῆς Τριπόλεως, τῆς Χαλκίδος, τῆς Λαρίσσης, συνίστατο εἰς φλεβοτόμον τινὰ λαμπάνην, λαβόντα τὸ δίπλωμα ἐν τῷ ἱπποστασίῳ τοῦ πασᾶ, καὶ εἴς τινα ἰατρισσαν μετερχομένην ἐν μὲν τῷ φωτὶ τὴν μαῖαν, ἐν δὲ τῷ σκότει τὴν μάγισσαν. Ἐκ τῶν νοσούντων οἱ μὲν πένητες ἀφίεντο εἰς τὴν τύχην, οἱ εὔποροι προσεκάλουν τὸν ἱερέα ἵνα ἀναγνώσῃ τοὺς ἐξορκισμοὺς τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, καὶ οἱ ὄλβιοι κατώρθουν ν' ἀποκτήσωσι τὴν ἐπίζηλον πανάκειαν τοῦ ἁγίου βαμβακος, ἤτοι τὸν ἀδρῶς ὑπὸ τῶν καλογήρων πωλούμενον ἱδρῶτα τῆς ὑάλου θαυματουργοῦ τινος εἰκόνος. Ὡς φωτεινὸν μετέωρον διήρχετο κάποτε τὰς πόλεις μυστηριώδης τις συντοπίτης τοῦ μυθολογουμένου πατρὸς τῆς ἡρωϊκῆς ἰατρικῆς τοῦ Κενταύρου Χείρωνος, ὁ λεγόμενος Κομπογιαννίτης ἰατρὸς περιβεβλημένος μέλαιναν μαλλιαρὰν σεγούναν, διὰ πρασίνης ταινίας περιδεσμῶν τὴν εἰς δασεῖς πλοκάμους κυμαίνουσαν χαίτην του, λαλῶν τὴν ἀκατανόητον κορακιστικὴν γλῶσσαν, συνωφρυωμένος, καὶ ἐν τῇ μορφῇ καὶ τῇ χειρονομίᾳ καὶ τῷ βλέμματι ἐμφαίνων τὸ μελαγχολικὸν ἦθος τῶν πάλαι Καθαρτῶν. Καὶ ὁ ἀλήτης, ἀφοῦ διένεμεν εἰς μὲν τοὺς πάσχοντας πράσινα σκονάκια, εἰς δὲ τοὺς ὑγιεῖς τὸ μυστηριῶδες φιδόχορτον ἀπήρχετο συνοδευόμενος ὑπὸ γενναίων προσφορῶν καὶ γενναιοτέρων εὐλογιῶν. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἰδίως ἑκατονταετηρίδος ὁ ἀστὴρ τοῦ Κομπογιαννίτου ἐπεσκιάσθη ὑπὸ τῆς ἀγυρτικῆς λαμπηδόνος τῶν λεγομένων Καλογιατρῶν.

Οἱ ἀρειμάνιοι οὗτοι ἀγύρται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἰταλοὶ ἢ Ἑπτανήσιοι, περιβεβλημένοι πλατύγυρα ἐπανωτάμπαρα, τῶν ὁποίων αἱ μὲν τριγωνοειδεῖς ἄκραι περιεδινοῦντο ἀπαύστως ὡς γλωσσίδες ψαλίδος, αἱ δὲ πρόσθετοι ἐπωμίδες ἀνεμιζόμεναι ἐκροταλίζον ἐκ τῶν δίκην παρασήμων ἐπικειμένων πλατέων μεταλλικῶν κομβίων, καὶ φοροῦντες μικρὰ ὑποδήματα περισφιγγόμενα διὰ θεατρικῶν κροσσίων, καὶ στενὸν πανταλόνιον πεποικιλμένον δι' ὁρθοειδῶς περιερραμμένων σειριτίων, ὡμοίαζον πρὸς Ἱσπανοὺς ταυρομάχους. Ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικώτατον γνώρισμα τοῦ Καλογιατροῦ ἦν τὸ ἀριστοτελικῶς ἐξυρισμένον αὐτοῦ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον κωμικῶς μορφάζον ἀνεδεύετο ἐντὸς πλατυτάτου περιλαιμίου, ὡς κεφαλὴ χελώνης ἐξερχομένη καὶ εἰσερχομένη ἐν τῷ ὀστράκῳ αὐτῆς. Κατὰ παράδοσιν ὁ Καλογιατρὸς ἀπέφευγε τὴν γῆν τῶν σιδηροφόρων Ἀκαρνάνων ὡς ὁ διάβολος τὸ θυμίαμα, ὁ δὲ Ἀκαρνὰν πάντα Φράγκον ἐθεώρει ὡς ἀπόγονον τοῦ ἐν Βάλτῳ ἀκρωτηριασθέντος Καλογιατροῦ. Κατὰ προτίμησιν οἱ Καλογιατροὶ ἐπεσκέπτοντο τὴν Πελοπόννησον, σύροντες μεθ' ἑαυτῶν ὡς οἱ ὑπὸ τοῦ Λουκιανοῦ περιγραφόμενοι Σύροι ἀγύρται ὄνον βαστάζοντα ἐν εἴδει μιναρὲ σανίδωμα ἐν ᾧ ἐπέκειντο σειραὶ πολυχρώμων φιαλιδίων καὶ πυξιδίων Βενετικῆς θηριακῆς. Καταλύων ἐν τῷ χανίῳ τῆς κώμης ὁ Καλογιατρὸς ἔβαλεν ἀμέσως τὰ χρωματιστὰ ὀμματογυάλια καὶ ἐβυθίζετο εἰς ἀνάγνωσιν χονδροτάτου βιβλίου, ἐν ᾧ ὁ τοῦ χωρίου κῆρυξ συνῆγε τοὺς πάσχοντας βοῶν: «ἤρθε καὶ σὲ 'λίγο μισεύει ὁ καλὸς γιατρὸς τῆς Φραγκιᾶς».

Τὴν ἀσυνειδησίαν τῶν ἀγυρτῶν τούτων χαρακτηρίζει ὁ ὑπὸ τοῦ Πουκβίλ μνημονευόμενος λόγος ἑνὸς Ἐνετοῦ βαΐλλου: «εὐκολώτερον θὰ ἐρημώσωσι τὴν Ἀνατολὴν οἱ ἰατροὶ οὗτοι ἢ ὅλαι αἱ τῶν Εὐρωπαίων Σταυροφορίαι». Οἱ Καλογιατροὶ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παλαιοὶ ὑπηρέται Εὐρωπαίων φαρμακοποιῶν, ἢ καὶ ἄλλοι κοινοὶ ἀγύρται μηδέποτε κοπανίσαντες βοτανικὴν ῥίζαν ἐν φαρμακευτικῷ ἰγδίῳ. Ἕνα τῶν τότε Καλογιατρῶν τῆς Τριπολιτσᾶς ἀνεγνώρισεν ὁ αὐτὸς Πουκβίλ ὡς παλαιὸν ταμβακοπώλην ἐν Μομπελλιέ. Εἷς τῶν ἐν Κωρώνῃ προξένων τῆς Ἐνετίας ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ περιλαλήτῳ Καλογιατρῷ μισὲρ Μπατῆ συμπατριώτην φυγόδικον· διὰ τῆς μεσιτείας τούτου ὁ πρόξενος ἐξωμάλυνε πολλὰς ὑποθέσεις παρὰ τῷ σερασκιέρῃ τῆς Πελοποννήσου, παρ' ᾧ ὁ μισὲρ Μπατῆς ἐπεῖχε τόπον καὶ μυστικοσυμβούλου.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἰατρικῆς φυσικῶς καὶ παρ' ἡμῖν συνεβάδισε πρὸς τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν. Ἐν μιᾷ τῶν ἐφημερίδων πρὸ τοῦ 1843, τῷ «Ἑλληνικῷ Ταχυδρόμῳ» ἐδημοσιεύθη ἡ ἰατρικὴ στατιστικὴ τοῦ κράτους κατὰ τὰ ἔτη 1838 καὶ 1839. Ἐκ τοῦ ἐπισήμου τούτου ἐγγράφου ἐξάγεται ὅτι τὰ $^{8}/_{10}$ τῶν πόλεων καὶ κωμῶν τῆς Ἑλλάδος ἐστεροῦντο ἰατροῦ, τὴν δὲ ἐπισήμην ἀντεπροσώπευον ἔτι αἱ μαῖαι καὶ οἱ φλεβοτόμοι. Ὁ θέλων νὰ κρίνῃ ἀπαθῶς ἂς συγκρίνῃ τὴν στατιστικὴν ταύτην πρὸς τὴν τελευταίαν ὑπὸ Μανσόλα δημοσιευθεῖσαν, καὶ θέλει ἴδει ὅτι σήμερον οἱ ἐν Ἑλλάδι ἐπιστήμονες ἀριθμοῦνται εἰς 1280 καὶ ἀναλογοῦσιν 7 : 62 ἐπὶ 10,000 κατοίκων, ἤτοι ἀναλογικῶς πλεονάζουσιν ἢ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ, ἔνθα ἐπὶ 10,000 κατοίκων ἀναλογοῦσιν 7 ἰατροί· σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τοὺς σημερινοὺς ἰατροὺς δὲν συμπεριλαμβάνονται καὶ 339 Ἕλληνες ἐπιστήμονες ἐξασκοῦντες τὴν ἰατρικὴν ἐκτὸς τοῦ κράτους. Χάριν περιεργίας ἀντιγράφω ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπισήμου ἐκθέσεως τοῦ τότε ἀστυϊατροῦ Ἀθηνῶν Ι. Κλάδου τὴν κατάστασιν τῆς ἐπιστήμης ἐν αὐτῇ τῇ περιοχῇ τῆς πρωτευούσης τοῦ κράτους ἐπαρχίας. Ἐν τῷ δήμῳ Ἀθηνῶν ἐπὶ 16,588 κατοίκων ὑπῆρχον 24 ἰατροί. Ἐν τῷ δήμῳ Πειραιῶς ἐπὶ 1,011 κατοίκων εἷς ἰατρός. Ἐν τοῖς ὑπολοίποις δήμοις τῆς Ἀττικῆς, Μυρρινοῦντος, Ἀραφῆνος, Περαίας, Μαραθῶνος, Χασίων, Ἀμαρουσίου, καὶ

Ἀχαρνῶν οὐδὲ εἷς ἰατρός! Ὅτι δὲ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις ἡ ἰατρικὴ ἐπίσκεψις ἐθεωρεῖτο μεγάλη πολυτέλεια, πείθει αὐτὴ ἡ λεπτομερὴς ἔκθεσις τοῦ αὐτοῦ ἀστυϊατροῦ Κλάδου περὶ τῶν ἐν ὅλῳ τῷ ἔτει 1838 ἀποθιωσάντων· ἐκ τούτων συμποσουμένων εἰς 496, οἱ 315 ἀπέθανον ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπισκέψεως ἰατροῦ!

Γάλλος μηχανικὸς ἐδημοσίευσε σχέδιον, καθ' ὃ οἱ πλοίαρχοι δύνανται διὰ τοῦ ὑποβρυχίου σύρματος νὰ τηλεγραφῶσι τοῖς οἰκείοις ὁσάκις καὶ ὁπότε ἂν βούλωνται. Εἰς τὸ κύριον σύρμα προσκολλῶνται κάθετοι κλάδοι ἔχοντες φιάλας, οὕτω δὲ ἀναβιβαζόμενοι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος. Ὅταν ὁ πλοίαρχος ἀπαντήσῃ μίαν τούτων, φέρει εἰς συνάφειαν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συσκευὴν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ σύρματος καὶ τηλεγραφεῖ ἀκωλύτως. Δοκιμαὶ τῆς ἐφευρέσεως θὰ γίνωσι προσεχῶς ἐπὶ τοῦ σύρματος τοῦ συνάπτοντος Μασσαλίαν καὶ Ἀλγερίαν.

Ἐκ τοῦ κατωτέρω γεγονότος καταφαίνεται ἐναργέστατα πόσον ὠφέλιμος εἶνε ἡ λῆψις προφυλακτικῶν μέτρων πρὸς διατήρησιν τῶν ἐντομοφάγων πτηνῶν, μεγίστας ὑπηρεσίας παρεχόντων τῇ γεωργίᾳ.

Τὸ πλοῖον **Tintern-Abbey** ἀπέπλευσε τοῦ Ταμέσεως κατευθυνόμενον εἰς Νέαν Ζηλανδίαν μετὰ φορτίου 12,030 πτηνῶν ἤτοι: 100 κοσσύφων, 100 καλογιάννων, 100 ψαρωνίων, 100 φλυζουνίων, 140 καρδερινῶν, 170 περδίκων, 110 σπουργιτῶν, καὶ ἑκατοντάδων τινῶν ἄλλων εἰδῶν ἅτινα πάντα μετὰ τὴν ἄφιξιν εἰς Νέαν Ζηλανδίαν θέλουσιν ἀφεθῆ ἐλεύθερα.

Ἡ δοκιμὴ αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τῶν γεωργῶν καὶ καλλιεργητῶν τῆς Νέας Ζηλανδίας, ὧν τὰ σπαρτὰ καὶ οἱ καρποὶ καταστρέφονται κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν ἐντόμων καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τῶν καμπῶν.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὁδοιπορικῶν ἐξόδων τοῦ δουκὸς τοῦ Ἐδιμβούργου, μεταβάντος εἰς Μόσχαν ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν βασίλισσαν κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς στέψεως, ὑπάρχει καὶ τὸ ποσὸν τῶν χιλίων λιρῶν διὰ μικρὰς δωρεάς. Ὅτε τῷ 1844 ὁ τσάρος Νικόλαος ἐπεσκέψατο τὴν βασίλισσαν Βικτωρίαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ουίνδσωρ διένειμε δισχιλίας λίρας (50,000 φρ.) εἰς τοὺς θεράποντας τῶν ἀνακτόρων. Ἡ παιδαγωγὸς ἔλαβε χιλίας λίρας. Ἐδέησε, προσέτι, νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον τῶν ἓξ λόρδων χρυσᾶ ὡρολόγια, ἢ καπνοθήκας κεκοσμημένας δι' ἀδαμάντων ἢ τοῦ φωτογραφήματος τοῦ τσάρου. Ἐκτὸς τούτων εἰς τὰς θεραπαίνας τῶν ἀνακτόρων διένειμε ὁλόκληρον κοιλὸν ὡρολογίων καρφίδων, κοσμημάτων. Ὅτε τῷ 1855 Ναπολέων ὁ Γ' ἐπεσκέψατο τὴν βασίλισσαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ουίνδσωρ διένειμε 1,500 λίρας (37,500 φρ.) εἰς τοὺς θεράποντας. Ὁ δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου λέγεται ὅτι δὲν διαπρέπει ἐπὶ ἐλευθεριότητι· εἶνε ὑπέρπλουτος, ἀλλ' οὐδεμίαν παρέχει χρηματικὴν ἀρωγὴν εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ· ὅθεν ὁ δοὺξ καὶ ἡ δούκισσα τοῦ Τρέκ, ἐξ χιλιάδας λίρας κατ' ἔτος λαμβάνοντες διάγουσιν, ἐν χρηματικῇ στενοχωρίᾳ, ἐν μικρῷ δὲ χρόνῳ τὰ χρέη αὐτῶν ἀνῆλθον εἰς 50,000 λιρῶν. Ὁ δοὺξ τοῦ **Cambridge** προσήνεγκε φιλοφρόνως εἰς τὸ ἀτυχὲς συζυγικὸν ζεῦγος ἓν μέγαρόν του ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου μεταβαῖνον ἠδύνατο νὰ τακτοποιήσῃ τὰ οἰκονομικά του, ἀλλ' ἡ εὔθυμος πριγκίπισσα Μαρία προτιμᾷ τὴν φαιδρὰν καὶ δαπανηρὰν ζωὴν τῆς Ἀγγλίας τῆς ὀλιγοδαπάνου ἀνίας τῆς Γερμανίας. Νομοσχέδιόν τι ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ παρουσιαζόμενον πρὸς παροχὴν συντάξεως θ' ἀπήλλασε πάντως τὸ δουκικὸν ζεῦγος τῆς δυσχεροῦς οἰκονομικῆς αὐτοῦ καταστάσεως.

Οἱ ἀμερικανοὶ δὲν ἔχουσι προλήψεις, θεωροῦσι δὲ φυσικώτατον νὰ κάμνωσιν ἐπιχειρήσεις καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ, ὅπως πάντες οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἐπὶ τῆς κοιλάδος ταύτης τοῦ κλαυθμῶνος. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος λοιπὸν τῆς πόλεως Κιγκινάτι ἵδρυσε Τράπεζαν προεξοφλήσεως. Οἱ Αὐγουστῖνοι δὲ τῆς Μασαχουσέτης, μιμηθέντες τὸ παράδειγμα αὐτοῦ, ὠργάνωσαν μεγάλην οἰκονομικὴν ἐπιχείρησιν μετὰ ταμιευτηρίου πρὸς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τῶν πιστῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἐπιχείρησις δὲν ἐπέτυχε καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐχρεωκόπησαν μὲ παθητικὸν πολλῶν ἑκατομμυρίων· τὸ ἐνεργητικὸν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τεσσάρων ἐκκλησιῶν, σχολείων τινῶν καὶ ἄλλων ἀκινήτων, τὰ ὁποῖα, ἂν ὅλα πωληθῶσι ὅσον ἀξίζουσι, θὰ δώσωσι 4 ἢ 5 τοῖς ἑκατὸν εἰς τοὺς ἄγαν εὐπίστους πιστούς.

Ὁ Νικόλαος Πέτροβιτς, ὁ νῦν τοῦ Μαυροβουνίου ἡγεμών, εἶνε εὐφυὴς ἀνὴρ διακρινόμενος διὰ τὴν ἑτοιμότητα τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Πρὸ ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἐτῶν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἡγεμόνος εἰς Κάττταρον. Ὁ Νικόλαος διέταξε νὰ φωταγωγήσωσι τοὺς ὑπερκειμένους τῆς Βόκκας ὑψηλοὺς βράχους. Ὁ δὲ Φραγκίσκος Ἰωσὴφ θεασάμενος τὰς αἰχμηρὰς ἐκείνας κορυφὰς ἀνέκραξεν αἴφνης: «Ἡ Ὑψηλότης Σου, ὁ ἀδελφός μου, κατοικεῖ πολὺ ὑψηλά». Εἰς ὃ ὁ ἡγεμὼν ἀπεκρίθη: «Ἡ Μεγαλειότης Σου, ὁ ἀδελφός μου, μοῦ ἔχει πάρει τὴν θάλασσαν, οἱ Τοῦρκοι μου ἔχουν πάρει τὴν ξηράν, μόνον ὁ οὐρανὸς μοῦ μένει».

ΑΘΗΝΗΣΙ — ΤΥΠΟΙΣ «ΚΟΡΙΝΝΗΣ» ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ